

ՀԱՎԱԿՈՌՈՒՊՏԻՈՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՎԱԿՈՌՈՒՊՏԻՈՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅԱՆ (ՀԱՆ) ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵԿՈՒՅՑ

**«ԳՈՐԾ ԿԱՐԴԻՆԱԼԸ», ՈՐՆ ԱՅԴՊԵՍ ԷԼ ՄՆԱՑ
ՄԻՇԻԿ**

Գործող անձ՝

Միքայել Մինասյան

«Գորշ կարդինալ» ժամանակին անվանում էին հայր ժողովին՝ կարդինալ Ռիշելյուի մերձավոր զինակցին: Թեև պաշտոնապես նա համեստ վանական էր մնում, նրա ազդեցությունը շատ ավելի լայն էր, քան ենթադրում էր զբաղեցրած դիրքը: Ժամանակի ընթացքում այս արտահայտությամբ սկսեցին բնորոշել այն մարդուն, որը, չգբաղեցնելով պետության բարձրագույն պաշտոնը, ունակ է կուլիսներից ազդելու որոշումների ընդունման վրա:

Հայաստանում Միքայել Մինասյանին նույնպես «գորշ կարդինալ» էին անվանում:

Մեծ քաղաքականություն նա մուտք գործեց Սերժ Սարգսյանի կողքին՝ սկզբում որպես օգնական, ապա՝ ՀՀ Նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ: Ընդ որում, պետության ղեկավարի հետ նրան կապում էր ոչ միայն ծառայողական ենթակայությունը. Մինասյանը Սարգսյանի փեսան է: Հետագայում նա դարձավ Սուրբ Աթոռում Հայաստանի դեսպանը:

Սակայն նրա ազդեցության պատմությունը պաշտոններով չէր սահմանափակվում: Տարիներ շարունակ հայկական մամուլում Մինասյանի անունը կապում էին լրատվամիջոցների, բիզնես շահերի, ինչպես նաև պետական մարմիններում և խորհրդարանում պաշտոններ զբաղեցրած անձանց հետ:

Որտե՞ղ էին ավարտվում Միքայել Մինասյանի պաշտոնական լիազորությունները, և որտե՞ղ էր սկսվում ընտանեկան մերձավորության, անձնական կապերի, լրատվամիջոցների ու կապիտալի վրա հիմնված ազդեցությունը: «Գորշ կարդինալի» մասին բազմաթիվ պատմություններից որո՞նք են հաստատվում փաստաթղթերով, իսկ որո՞նք այդպես էլ մնացին քաղաքական առասպել:

Հակակոռուպցիոն ազգային Նախաձեռնության (ՀԱՆ) հետաքննությունը ներկայացնում է Մինասյանի քաղաքական ուղին, գործարար կապերն ու նրա դեմ հարուցված քրեական գործերը: Այն պաշտոնական լիազորությունների սահմաններից դուրս գոյություն ունենալու ունակ իշխանության մեխանիզմի և այն մարդու մասին է, որին անվանում էին Սերժ Սարգսյանի համակարգի «գորշ կարդինալ», սակայն որը Հայաստանի քաղաքական պատմության մեջ այդպես էլ մնաց Նախնառաջ Միշիկ՝ Նախագահի փեսան («Սերժի փեսան»):

Լուսանկարում՝ Միքայել Մինասյանը և Սերժ Սարգսյանը

Իտալական ուղին դեպի նախագահի աշխատասենյակ

Միքայել Մինասյանը ծնվել է 1977 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Երևանում: 1993–1996 թվականներին սովորել է Վենետիկի «Մուրադ-Ռաֆայելյան» հայկական վարժարանում, այնուհետև՝ մինչև 2000 թվականը, միջազգային հարաբերություններ և դիվանագիտություն է ուսումնասիրել Գորիցիայում գործող Տրիեստի համալսարանի մասնաճյուղում: 2001–2004 թվականներին ասպիրանտական կրթություն է ստացել ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտում:

Եվրոպական փորձ նա ձեռք էր բերել դեռևս Հայաստանի գործադիր իշխանությունում աշխատանքի անցնելուց առաջ: 1999–2000 թվականներին Մինասյանը Տրիեստի համալսարանում ղեկավարել է երիտասարդ հայ դիվանագետների պատրաստման ծրագիրը, իսկ 1999–2002 թվականներին աշխատել է Եվրախորհրդարանի պատգամավոր Դեմետրիո Վուլչիչի աշխատակազմում: 2000–2003 թվականներին ղեկավարել է իր հիմնադրած «Եվրոպական շարժում» կազմակերպությունը Հայաստանում, իսկ 2005–2013 թվականներին եղել է Սան Մարինոյի պատվավոր գլխավոր հյուպատոսը:

Լուսանկարում՝ Միքայել Մինասյանը և Սերժ Սարգսյանը

Սակայն դեպի Հայաստանի իշխանության բարձունքներ տանող նրա կարիերան զարգանում էր Սերժ Սարգսյանի կողքին, որի ավագ դստեր՝ Անուշի ամուսինն է նա: 2007 թվականին Մինասյանն աշխատել է որպես վարչապետ Սարգսյանի օգնական, ապա՝ ավագ օգնական: 2008 թվականին՝ Սարգսյանի՝ Նախագահի ընտրվելուց հետո, նա դարձել է ՀՀ Նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ: Պետության ղեկավարին հասանելիությունը միաժամանակ և՛ ծառայողական էր, և՛ ընտանեկան:

Աղբյուրներ՝ despan.am · [Վատիկան](#) · [Վիքիպեդիա](#) · [Արմենայրես](#)

Աշխատակազմից՝ շտաբ

Նախագահի կողքին աշխատանքը միայն աշխատասենյակով չսահմանափակվեց: Մինասյանը Նախագահի աշխատակազմում աշխատեց մինչև 2011 թվականի նոյեմբերը: Նրա քաղաքական գործունեության հաջորդ ուղղությունը դարձան իշխող Հանրապետական կուսակցության և անձամբ Սերժ Սարգսյանի նախընտրական քարոզարշավները:

2011 թվականի նոյեմբերի 3-ին Մինասյանը սեփական դիմումի համաձայն ազատվեց պաշտոնից: Նա տեղափոխվեց Հանրապետական կուսակցության նախընտրական շտաբ, որը ղեկավարում էր Հովիկ Աբրահամյանը: 2012 թվականի խորհրդարանական ընտրությունների քարոզարշավի ընթացքում Մինասյանն աշխատում էր որպես շտաբի ղեկավարի տեղակալ, իսկ 2013 թվականի հունվար-փետրվար ամիսներին անցկացված Նախագահական ընտրությունների քարոզարշավում Աբրահամյանի հինգ տեղակալներից մեկն էր:

Ինքը՝ Մինասյանը, հեռանալը բացատրում էր ընտրությունների նախապատրաստմանն աջակցելու անհրաժեշտությամբ: News.am-ին՝ լրատվամիջոցին, որը մամուլը կապում էր նրա անվան հետ, տված հարցազրույցում նա այդ աշխատանքն անվանում էր առաջնահերթ խնդիր: Զաղաքական մեկնաբանները վերադասավորման մեջ այլ իմաստ ևս էին տեսնում: Նրանց գնահատմամբ՝ Սարգսյանը ցույց էր տալիս, որ կադրային որոշումները վերաբերում են նաև իր մերձավոր շրջապատին, իսկ փեսայի ներկայությունը շտաբում նախագահին Յովիկ Աբրահամյանի նկատմամբ վերահսկողության լրացուցիչ հնարավորություն էր տալիս:

Աշխատակազմից հեռանալը չէր նշանակում քաղաքական մեկուսացում. Մինասյանն անցավ այն ընտրությունների կազմակերպմանը, որոնցից կախված էր իր աներոջ իշխանության պահպանումը:

Աղբյուրներ՝ [Mediamax](#) · [Ազատություն](#) · [News.am](#) · [PanARMENIAN.Net](#)

Վատիկանը՝ որպես նոր հեռավորություն

Նախընտրական շտաբում աշխատանքից հետո Մինասյանը չվերադարձավ նախագահի աշխատակազմ: 2013 թվականի փետրվարի 18-ի նախագահական ընտրություններից հետո Սարգսյանն իր փեսային ուղարկեց դիվանագիտական ծառայության: Մարտի 9-ին Մինասյանը նշանակվեց Սուրբ Աթոռում Հայաստանի դեսպան՝ դառնալով այդ ուղղությամբ Հայաստանի առաջին դեսպանը, որի համար այդ պաշտոնը հիմնական էր, ոչ թե համատեղությամբ:

«Գորշ կարդինալի» համբավ ունեցող անձի նշանակումը հարց առաջացրեց. դա առաջխաղացո՞ւմ էր, թե՞ նրան ներքաղաքական կյանքից հեռացնելու միջոց: Զաղաքագետ Հմայակ Յովհաննիսյանը 2013 թվականի հրապարակումներից մեկում առաջ էր քաշում իր վարկածը: Նրա կարծիքով՝ ընտրություններից հետո Սարգսյանը կարող էր Ռոբերտ Զոչարյանի և Գագիկ Ծառուկյանի աջակցության կարիքն ունենալ, մինչդեռ Մինասյանի հակասական կերպարը բարդացնում էր հնարավոր մերձեցումը: Այս մեկնաբանության համաձայն՝ դիվանագիտական պաշտոնը հնարավորություն էր տալիս փեսային հեռացնել նախագահի անմիջական շրջապատից:

Միաժամանակ ընդլայնվում էր Մինասյանի դիվանագիտական նշանակումների շրջանակը: 2013 թվականի դեկտեմբերի 10-ին նա նշանակվեց նաև Մալթայի ինքնիշխան միաբանությունում, իսկ 2016 թվականի մայիսին՝ Պորտուգալիայում Հայաստանի դեսպան՝ պահպանելով նստավայրը Վատիկանում:

Լուսանկարում՝ Միքայել Մինասյանը, Հռոմի պապ Ֆրանցիսկոսը և Անուշ Սարգսյանը

Սակայն Երևանից ունեցած հեռավորությունը չէր պատասխանում իշխանությունից նրա հեռավորության մասին հարցին: Այն ենթադրությունները, թե Մինասյանը շարունակում էր արտերկրից ոչ պաշտոնական ազդեցություն գործադրել, նրա մասին հրապարակումների մշտական թեմաներից դարձան:

2018 թվականի նոյեմբերի 1-ին՝ արդեն իշխանափոխությունից հետո, Նախագահ Արմեն Սարգսյանը վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի առաջարկությամբ Մինասյանին հետ կանչեց դիվանագիտական պաշտոններից: Նրա պաշտոնական դիվանագիտական կարիերան ավարտվեց: Իսկ Հայաստանում նրա քաղաքական ազդեցության և գործարար շահերի վերաբերյալ հարցերը մնացին:

Աղբյուրներ՝ [Վիքիպեդիա](#) · [A1plus — Նշանակման վարկածը](#) · [A1plus — պաշտոններից հետկանչը](#) · [Արմենայրես](#)

2018 թվականից հետո. կուլիսային դեմքից՝ հրապարակային ընդդիմախոս

2020 թվականին Մինասյանը, որը Նախկինում առավելապես հայտնի էր կուլիսային ազդեցությամբ, սկսեց հրապարակային մեղադրանքներ հնչեցնել նոր իշխանությունների

հասցեին: Գտնվելով արտերկրում և արդեն իսկ քրեական վարույթով անցնող անձ լինելով՝ նա սկսեց տեսաուղերձներ հրապարակել՝ քննադատելով Նիկոլ Փաշինյանի կառավարությանը:

Տեսաուղերձներից մեկում Մինասյանը պնդում էր, որ Արթուր Վանեցյանը, զբաղեցնելով ԱԱԾ տնօրենի պաշտոնը, Փաշինյանի հանձնարարությամբ Հռոմում հանդիպել է իր հետ և համաձայնության առաջարկ ներկայացրել՝ պետությանը խորհրդանշական գումար վճարել, հեռանալ քաղաքականությունից և դադարեցնել իր հետ կապվող անձանց քաղաքական գործունեությունը՝ քրեական վարույթները կարճելու դիմաց: Մինասյանի խոսքով՝ ինքը մերժել է առաջարկը:

Լուսանկարում՝ Միքայել Մինասյանը և Արթուր Վանեցյանը

Այս հայտարարություններից հետո Վանեցյանը հրավիրվեց Հատուկ քննչական ծառայություն: Տեսաուղերձներում ներկայացված դրվագներից մեկի առնչությամբ ՀԶԾ-ն քրեական գործ հարուցեց:

Մինասյանը չէր ընդունում իրեն առաջադրված մեղադրանքները, իսկ նրա պաշտպանները քրեական հետապնդումը քաղաքական դրդապատճառներով պայմանավորված էին համարում: Այժմ այն մարդը, որի ազդեցությունը նախկինում քննարկվում էր հիմնականում այլ անձանց վկայությունների և մամուլի հրապարակումների հիման վրա, ինքն էր հանդես գալիս մեղադրանքներով: Նրա անվան շուրջ պայքարը կուլիսներից դուրս եկավ՝ իր հետ միասին:

Առանց պաշտոնների, բայց՝ թիմով

Միևսայանի հրապարակային ելույթները իշխանափոխությունից հետո Նրա քաղաքական գործունեության միայն մի կողմն էին: Թիմի պահպանման մասին բացահայտ խոսում էր Արա Սաղաթեյանը՝ նախագահի աշխատակազմին առընթեր Հանրային կապերի և տեղեկատվության պետական կենտրոնի նախկին ղեկավարը, որը հետագայում ղեկավարել էր նաև Ազգային ժողովի աշխատակազմը: 2021 թվականի մայիսին նա ուղղակիորեն իրեն անվանեց Միևսայանի թիմի անդամ՝ այն բնութագրելով որպես կազմակերպված և ամուր կառույց: Նրա խոսքով՝ թիմն արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններին չէր մասնակցում որպես ինքնուրույն քաղաքական միավոր, սակայն պատրաստ էր աջակցել Փաշինյանի դեմ հանդես եկող ուժերին:

Մամուլի կողմից Միևսայանի շրջապատին դասվող անձանց միավորման ամենակոնկրետ օրինակը «Քառյակ մեդիա»-ն է: 2019 թվականի հունվարին նախկին պատգամավորներ Արման Սաղաթեյանը, Միհրան Հակոբյանը, Սամվել Ֆարմանյանը և Կարեն Բեքարյանը հայտարարեցին ընկերության ստեղծման և Թերթ.ամ-ի, ArmNews-ի ու «Լավ ռադիո» ապրանքանիշով գործող «Ռադիո 107 FM»-ի ձեռքբերման մասին: Նախկինում այս լրատվամիջոցները ներառված էին «Պանարմենիան» մեդիախմբում, որը կապում էին Միևսայանի հետ: Չորս նախկին պատգամավորներին արդեն միավորում էր միանգամայն որոշակի շահ՝ համատեղ մեդիաբիզնեսը:

Լուսանկարում՝ Արման Սաղաթեյանը, Միհրան Հակոբյանը, Սամվել Ֆարմանյանը և Կարեն

Բեքարյանը՝ Նրանց մասնագիտական կենսագրությունները բացատրում են գործունեության այս ուղղության ընտրությունը: Արման Սաղաթեյանն ու Սամվել Ֆարմանյանը տարբեր տարիների եղել են Սերժ Սարգսյանի մամուլի քարտուղարները: Ֆարմանյանը նաև ղեկավարել է Հանրային հեռուստատեսության և ռադիոյի տեղեկատվական-վերլուծական ծրագրերը: Միհրան Հակոբյանն աշխատել է հեռուստատեսային լրատվության ոլորտում և ղեկավարել «Արարատ» հեռուստաընկերության տեղեկատվական-քաղաքական ծրագրերը: Կարեն Բեքարյանը զբաղվել է միջազգային վերլուծությամբ, ղեկավարել «Արմեդիա» գործակալությունը և եղել նախագահի աշխատակազմին առընթեր Հանրային կապերի և տեղեկատվության կենտրոնի տնօրենի խորհրդականը: Պատգամավորական մանդատները կորցնելուց հետո նրանք միավորվեցին լրատվամիջոցների շուրջ՝ ունենալով քաղաքական օրակարգի և լսարանի հետ աշխատելու փորձ:

Այս մեդիա շրջանակին զուգահեռ գործում էին հասարակական-քաղաքական նախաձեռնություններ: Նարեկ Մալյանը հիմնադրեց «ՎԵՏՕ» շարժումը: Արթուր Դանիելյանն ու Կոնստանտին Տեր-Նակալյանը Փաշինյանի դեմ բողոքի ակցիաներին մասնակցող «Ադեկվադ» միավորման համահիմնադիրներն էին: 2021 թվականի ապրիլին VERELQ-ին տված հարցազրույցում Տեր-Նակալյանը խոսում էր կազմակերպության ընդլայնման և համակիրների գաղափարական պատրաստության մասին: Նա ընդունում էր, որ ընկերական

հարաբերություններ ունի Մինասյանի հետ, սակայն հերքում էր, որ «Ադելվադ»-ը նախկին դեսպանի նախագիծն է:

Այնուամենայնիվ, համատեղ մեդիանախագծերը, ծառայողական կենսագրությունների հատման կետերը և թիմին պատկանելու մասին հայտարարությունները ցույց են տալիս, որ խոսքը պարզապես ծանոթների ցանկի մասին չէր: Պետական պաշտոնների կորուստը չվերացրեց նախկին իշխանության օրոք կուտակված կապերն ու հմտությունները:

Լուսանկարում՝ Արա Սաղաթեյանը

Աղբյուրներ՝ [Նովոստի-Արմենիա](#) — [Արա Սաղաթեյանի հայտարարությունը](#) · [Արմենայեն](#) — [«Քառյակ մեդիա»-ի ստեղծումը](#) · [Media Ownership Monitor Armenia](#) — [ընկերությունը և դրա հիմնադիրները](#) · [«ՎԵՏՕ»](#) — [կազմակերպության մասին](#) · [VERELQ](#) — [Կոնստանտին Տեր-Նակայանի հարցազրույցը](#) · [Արմենայեն](#) — [Արա Սաղաթեյանի նշանակումը](#)

Մեդիան՝ որպես քաղաքականության շարունակություն

Հասկանալու համար, թե այս շրջապատը որ ռեսուրսների վրա կարող էր հենվել, անհրաժեշտ է վերադառնալ Սերժ Սարգսյանի օրոք ձևավորված մեդիահամակարգին: Տեղեկատվության հետ աշխատանքն այն ուղղություններից մեկն էր, որոնց միջոցով դրսևորվում էր Մինասյանին վերագրվող ոչ պաշտոնական ազդեցությունը: Հեռուստաալիքները, կայքերն ու ռադիոկայանները հնարավորություն էին տալիս ամեն օր դիմել տարբեր լսարանների, առաջ մղել անհրաժեշտ թեմաներն ու իրադարձությունների ցանկալի մեկնաբանությունները:

Նման ցանցի նշանակությունը չէր սահմանափակվում ակտիվների արժեքով: Խոսքը իշխանության և նրա հակառակորդների վերաբերյալ հանրային ընկալման վրա ազդելու հնարավորության մասին էր: Այդուհանդերձ, լայնածավալ մեդիառեսուրսը չկանխեց 2018 թվականին Սերժ Սարգսյանի և Հանրապետական կուսակցության իշխանության կորուստը:

Մեդիակայսրություն. սեփականատերերը՝ թղթի վրա, ազդեցությունը՝ կադրից դուրս

Մինասյանի հետ կապվող մեդիահամակարգի կենտրոնը դարձավ 2012–2019 թվականներին գործող PanArmenian Media Group-ը: Դրա կազմում էին «Արմենիա TV»-ն, «Արմնյուզ»-ը, ATV-ն, PanArmenian TV-ն, Թերթ.ամ-ը, BlogNews.am-ը, Radio Jan-ը և «Լավ ռադիո»-ն:

Media Ownership Monitor-ն արձանագրում է իրավաբանորեն ձևակերպված սեփականության և փաստացի վերահսկողության մասին հրապարակումների միջև եղած տարբերությունը: Մամուլը Մինասյանին անվանում էր հոլդինգի իրական սեփականատեր, թեև պաշտոնապես նա որպես սեփականատեր գրանցված չէր: Media.am-ը խումբը բնութագրել է որպես մինչև 2018 թվականի փոփոխությունները հեռուստատեսային շուկայի գլխավոր դերակատար: Ուստի այս համակարգի կառուցվածքը հասկանալու համար կարևոր են ոչ միայն գրանցված բաժնեմասերը, այլև սեփականատերերի, կառավարիչների և ֆինանսավորման աղբյուրների միջև կապերը:

2019 թվականին հոլդինգը դադարեցրեց գործունեությունը, սակայն դրա լրատվամիջոցները չվերացան. դրանք բաժանվեցին մի քանի սեփականատերերի միջև: Վերակազմավորման մասին հաղորդագրության համաձայն՝ «Արմենիա TV»-ի և Radio Jan-ի 100 տոկոսը պատկանում էր Արթուր Զանիբեկյանի ընտանիքին: Միևնույն ժամանակ, ըստ Media Ownership Monitor-ի, 2018 թվականից «Արմենիա TV»-ի բոլոր բաժնետոմսերը պետական ռեգիստրում գրանցված էին Զանիբեկյանի կնոջ եղբոր՝ Ռոբերտ Յուզիանիսյանի անունով:

«Արմնյուզ»-ը, Թերթ.ամ-ը և «Լավ ռադիո»-ն անցան արդեն հիշատակված «Քառյակ մեդիա»-ին: Սակայն 2022 թվականին դրա հիմնադիրները հայտարարեցին խմբի գործունեությունը

դադարեցնելու մասին: Media.am-ը դա կապում էր ֆինանսական խնդիրների և ֆինանսավորման նոր աղբյուրների բացակայության հետ: Միևնույն ժամանակ հայտարարվում էր, որ Թերթ.ամ-ը և այդ ժամանակ արդեն «Արմսպորտ FM» անվամբ գործող ռադիոկայանը շարունակելու են ինքնուրույն աշխատել:

ATV-ի բաժնետոմսերի 51 տոկոսը ստացավ Դավիթ Ավետիսյանը, որը ղեկավարում էր նաև ԱՄՆ-ում գործող PanArmenian TV-ն, իսկ 49 տոկոսը՝ ամերիկյան Panarm Inc.-ը: PanArmenian TV-ն ապահովում էր մեդիացանցի արտասահմանյան ուղղությունը, իսկ BlogNews.am-ը՝ հասանելիությունը զանգվածային, այդ թվում՝ ժամանցային բովանդակության սպառող առցանց լսարանին:

Բիզնեսն ու երթերը կապող մարդիկ

Մեդիաշուկայի մասնակիցների կապերը դուրս էին գալիս հեռուստատեսային բիզնեսի սահմաններից: Արթուր Զանիբեկյանի անունը հանդիպում է նաև Jazzve-ի և հյուրանոցային ակտիվների վերաբերյալ պատմություններում, որոնց կանոնադաշտն էր հետագայում: Ավելի վաղ հրապարակումները նրան կապում էին «Հոպար Մեդիա»-ի հետ, որի միջոցով ձեռք էին բերվում հեռուստատեսային ակտիվներ:

Մյուս ուղղությունը տանում է դեպի Արման Սահակյան: 2008 թվականին նրան ամբողջությամբ պատկանող «Մեդիա Սթայլ» ընկերությունը ստեղծեց Թերթ.ամ-ը: 2013 թվականին կայքը ձեռք բերեց նորաստեղծ «Տերտ Էյ Էմ» ընկերությունը, իսկ 2015–2019 թվականներին այն ներառված էր PanArmenian Media Group-ում: Հրապարակումներում Սահակյանը բնութագրվում էր որպես Միևնույնի հետ մտերիմ գործարար: Նրա մեդիապորտֆելում հիշատակվում էին նաև Armsport.am-ը և «Կապիտալ» թերթը:

Press Stand. ազդեցություն՝ դեպի ընթերցող տանող ճանապարհին

Մեդիաբիզնեսը չէր սահմանափակվում բովանդակության ստեղծմամբ: 2007 թվականին հիմնադրված Press Stand-ը զբաղվում էր մամուլի տարածմամբ: Ընկերության ներկայացրած տվյալների համաձայն՝ այն ուներ 330 կրպակ, որոնցից 185-ը՝ Երևանում, իսկ մնացածը՝ մարզերում: Ընկերությունը հայտնել էր «Հայմամուլ»-ի նախկին 195 կրպակների արդիականացման և ևս 135 կրպակների բացման մասին՝ իրեն անվանելով շուկայի խոշորագույն մասնակից և հայկական, ռուսական ու արտասահմանյան շուրջ հինգ հազար թերթերի, ամսագրերի և մասնագիտական պարբերականների տարածող:

Ընկերությունը սպասարկում էր մասնավոր անձանց, կազմակերպությունների և պետական կառույցների բաժանորդագրությունները, իսկ 2016 թվականից զարգացնում էր նաև լոգիստիկ

ծառայությունները: Մեդիադրանքի նյութերում Press Stand-ը հիշատակվում է այն ձեռնարկությունների շարքում, որոնց գործունեությանը, ըստ քննության վարկածի, Մինասյանը մասնակցել է վստահված անձանց միջոցով: Այս դեպքում խոսքը տպագիր լրատվամիջոցներն ընթերցողին հասցնելու ենթակառուցվածքին հասանելիության մասին էր:

Առանձին կապ էր նաև ֆինանսավորումը: Քննության հրապարակված նյութերում, ըստ քննության վարկածի, Մինասյանի կողմից ֆինանսավորված լրատվամիջոցների թվում հիշատակվում են «Շանթ»-ը, «Արմենիա»-ն, «Արմայուգ»-ը, ATV-ն, News.am-ը և Թերթ.ամ-ը: Հաղորդվում էր, որ ցանկը կարող էր ավելի ընդարձակ լինել:

Աղբյուրներ՝ [Media Ownership Monitor — Quartet Media](#) · [Media.am](#) · [Hetq](#) · [CivilNet](#) · [1lurer](#)

«Շանթ». հեռուստաալիքի բաժնեմասը՝ որպես փողերի լվացման գործի՞ք

Մեդիառեսուրսը կարող էր հետաքրքրություն ներկայացնել ոչ միայն որպես ազդեցության միջոց: «Շանթ»-ի պատմության մեջ դատախազությունը նկարագրում է բաժնեմասի գնման և հետագա վերաձևակերպման միջոցով փողերի օրինականացման ենթադրյալ սխեմա՝ ձևական փոխառություն, պայմանագրում նվազեցված գին և անվանական գնորդ:

Մեդիադրանքի վարկածի համաձայն՝ Լեոնիդ Արևշատյանը հեռուստաալիքի հիմնական սեփականատիրոջ հետ պայմանավորվել էր օտարերկրյա ընկերության միջոցով 5 միլիոն դոլարով գնել բաժնետոմսերի 48 տոկոսը: 2011 թվականի դեկտեմբերի 19-ին երկու

ընկերություններ, որոնք քննությունը կապում էր Մինսկի շրջապատի հետ, կնքել էին ենթադրաբար ձևական՝ 5,01 միլիոն դոլարի փոխառության պայմանագիր: Երկու օր անց գումարը փոխանցվել էր փոխառուի արտասահմանյան հաշվին, իսկ դեկտեմբերի 22-ին 5 միլիոն դոլար էր փոխանցվել Հայաստանում «Շանթ»-ի հիմնադրին:

Սակայն դեկտեմբերի 27-ի պաշտոնական պայմանագրում այլ գին էր նշված՝ 97 միլիոն 594 հազար դրամ: Քննությունն այն համարում է արհեստականորեն նվազեցված: Այսպիսով, մեղադրանքի ներկայացմամբ՝ գումարի իրական շարժն ու գործարքի փաստաթղթային ձևակերպումը միմյանց չէին համապատասխանում:

2015 թվականի հոկտեմբերի 9-ին բաժնետոմսերի փաթեթը պայմանագրային նույն գումարով վերաձևակերպվել էր Մինսկի դպրոցական ընկերոջ անունով, որը հիշատակվում է Ա. Մ. սկզբնատառերով: Դատախազության վարկածի համաձայն՝ նա գիտակցաբար հանդես էր եկել որպես անվանական գնորդ՝ թաքցնելով իրական սեփականատիրոջը և միջոցների ծագումը: Ավելի վաղ հրապարակված նյութերում հիշատակվում էր հեռուստաալիքի բաժնետոմսերի 49 տոկոսը, իսկ այս գործարքի նկարագրության մեջ՝ 48 տոկոսը:

Դատախազության նույն հաղորդագրության մեջ նշվում էր նաև Մինսկի անձնական հաշվի և սխեմայի մյուս մասնակիցների՝ շվեյցարական մասնավոր բանկում բացված հաշիվների միջոցով 24 միլիոն 798 հազար եվրոյի ենթադրյալ լվացման մասին:

2025 թվականի ապրիլի 30-ին Ա. Մ.-ի նկատմամբ հարուցվել էր հանրային քրեական հետապնդում՝ առանձնապես խոշոր չափերով փողերի լվացման մեղադրանքով: Մայիսի 5-ին գործն ուղարկվել էր Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարան: Մինսկի վերաբերող նյութերն առանձնացվել էին առանձին վարույթում:

Աղբյուրներ՝ [Hetq](#) · [Արմենպրես](#) · [CivilNet](#)

«Ռադիո». օֆշորային շրջապատույտ՝ վերադարձով պետությանը

Առանձին պատմություն է Նորատուսի ռադիոհաղորդիչ կայանը: Այստեղ խոսքը ազդանշանի հաղորդման ենթակառուցվածքի, ինչպես նաև պետական գույքի մասնավորեցման և սեփականատերերի հետագա փոփոխության մասին է:

1965 թվականին ստեղծված կայանը ԽՍՀՄ փլուզումից հետո ստացել էր հատուկ նշանակության պետական ձեռնարկության կարգավիճակ: 2000-ականների վերջին այն ներառվել էր մասնավորեցման ծրագրում: 2010 թվականի դեկտեմբերի 2-ին կառավարությունը հավանություն էր տվել «Ռադիո» ՓԲԸ-ն 587,6 միլիոն դրամով «Եվրոպրես Գրուպ» ընկերությանն ուղղակի վաճառելու առաջարկին:

ICIJ-ի տվյալների բազայում «Եվրոպրես Գրուպ»-ը նշված է որպես Բրիտանական Վիրջինյան կղզիներում գրանցված ընկերություն: Դրա սեփականատեր էր նշվում Անուշավան Խաչատրյանը՝ Երևանի Դեմիրճյան փողոցում գրանցված հասցեով: Դատախազությունը մասնավորեցման կազմակերպումը կապում է Մինասյանի, Լեոնիդ Արևշատյանի և Գագիկ Ալոյանի հետ: Գործի նյութերի շարադրանքում ներկայացվում է օտարման այլ գին՝ 582,5 միլիոն դրամ, մինչդեռ գույքի արժեքը կազմել է 1 միլիարդ 172 միլիոն դրամ:

2013 թվականին «Եվրոպրես Գրուպ»-ը կայանը վաճառել էր նույն տարում ստեղծված «Միջազգային ռադիոցանց» ՓԲԸ-ին:

Ակտիվի տեխնիկական հնարավորությունների աշխարհագրությունը Հայաստանի սահմաններից շատ ավելի լայն էր: Կառավարության նկարագրության համաձայն՝ կարճալիք և միջինալիք հեռարձակումը ծածկում է Հարավային Կովկասը, Հյուսիսային Կովկասն ու Ռուսաստանի հարավը, Եվրոպան, Մերձավոր և Միջին Արևելքը, Փոքր Ասիան, Լատինական Ամերիկան, Աֆրիկան, Հնդկաստանը, Հարավարևելյան Ասիան, Չինաստանն ու Կորեան: Սակայն ազդանշանի հաղորդման հեռավորությունն ինքնին չի վկայում հեռարձակվող հաղորդումների բովանդակության նկատմամբ կայանի սեփականատիրոջ վերահսկողության մասին:

2025 թվականի փետրվարին «Միջազգային ռադիոցանց»-ի բաժնետոմսերի 100 տոկոսը փոխանցվել էր Հայաստանի Հանրապետությանը, երբ բաժնետերերը հայտարարել էին քրեական գործով պատճառված վնասը փոխհատուցելու պատրաստակամության մասին: Այս ակտիվի դեպքում մասնավոր սեփականատերերի շղթան ավարտվեց այն պետությանը վերադարձնելով:

Աղբյուրներ՝ [Hetq](#) · [CivilNet](#) · [1lurer](#) · [FIP](#)

«Ռադիո»-ի պատմությունը հետաքննությունը տեղեկատվական ազդեցությունից տեղափոխում է դեպի ակտիվների ծագման և շարժի ուսումնասիրություն՝ պետական գույք, մասնավորեցում օֆշորային ընկերության միջոցով, հետագա վերավաճառք և քրեական գործի շրջանակում վերադարձ պետությանը: Այնուհետև Միքայել Մինասյանի դերի մասին հարցն արդեն ծագում է այլ ոլորտներում՝ Էներգետիկայում, հանքարդյունաբերությունում, առևտրում, կապի և հյուրանոցային բիզնեսում:

Բիզնես. սեփականատերերի անուններն ու Մինասյանի ստվերը

Մեդիաշուկայից դուրս ևս ծագում է նույն հարցը. որտե՞ղ էր Մինասյանն անմիջականորեն մասնակցում բիզնեսին, և որտե՞ղ էր նրա անունը հայտնվում ձևական սեփականատերերի թիկունքում: Ակտիվների հետ կապերը բացահայտվում են տարբեր եղանակներով՝ սեփականության վերաբերյալ փաստաթղթերի, գործարար շրջապատի, լրատվամիջոցների

հրապարակումների և քննության նյութերի միջոցով: Ընդ որում, տարբեր ընկերությունների պատմություններում կրկնվում են միևնույն մասնակիցների անունները:

Այս տեղեկությունները չեն կարող նույն հարթության վրա դիտարկվել: Jazzve-ի դեպքում խոսքը փաստաթղթերով հաստատված ուղղակի սեփականության մասին է: Մյուս դրվագներում ներկայացվում է քննության վարկածը, ըստ որի՝ Մինասյանը բիզնեսին մասնակցել է վստահված անձանց և օֆշորային կառույցների միջոցով: Վերջապես, կապերի մի մասը նկարագրված է լրատվամիջոցների հրապարակումներում և հրապարակային հայտարարություններում, որոնք ոչ միշտ են հիմնավորված համադրելի ծավալի փաստաթղթերով:

Կարևոր է նաև ժամանակագրությունը: 2010 թվականին, երբ Մինասյանն աշխատում էր Նախագահի աշխատակազմում, մասնավորեցվել էին «ՁորաՅԷԿ»-ը և արդեն դիտարկված «Ռադիո» ՓԲԸ-ն: 2011 թվականին էր կատարվել «Շանթ»-ի բաժնեմասին առնչվող գործարքը, որը քննությունը կապում է նրա շրջապատի հետ: «Սպայկա»-ին վերաբերող նյութերում նշվում է 2012–2018 թվականների ժամանակահատվածը, որի զգալի մասն արդեն համընկնում է Մինասյանի դիվանագիտական ծառայության տարիներին: Եվ այստեղ կոնկրետ հարց է ծագում. ի՞նչ դեր էր պաշտոնյան, իսկ հետագայում՝ դեսպանը խաղում այդ գործարքներում, և ո՞ւմ շահերն էին ներկայացնում այն անձինք, որոնց անուններով ձևակերպվում էին ակտիվները:

«ՁորաՅԷԿ». Նախ՝ գնի նվազեցում, ապա՝ արտոնություններ

Այդպիսի ակտիվներից մեկը «ՁորաՅԷԿ»-ն է, որը մասնավորեցվել էր Մինասյանի՝ Նախագահի աշխատակազմում աշխատելու տարիներին: 1932 թվականին ամբողջությամբ շահագործման հանձնված կայանը 2002 թվականից գտնվում էր Պաշտպանության Նախարարության հաշվեկշռում և 2006–2010 թվականներին պաշտպանական համակարգին ավելի քան 2,5 միլիոն դոլարի եկամուտ էր ապահովել:

Վաճառքից առաջ դրա եկամտաբերությունը կտրուկ նվազել էր. 2009 թվականին Էլեկտրաէներգիայի սակագինը 13,9 դրամից իջեցվել էր մինչև 2,7 դրամ: Մոտ մեկ տարի կայանն աշխատել էր գրեթե առանց շահույթի:

2010 թվականի դեկտեմբերի 16-ին կառավարությունը հավանություն տվեց ՀԷԿ-ի գույքը 3,6 միլիարդ դրամով «Ձորագետ Հիդրո» ընկերությանը վաճառելու առաջարկին: Ընկերությունը ստեղծվել էր գործարքից երկու ամսից էլ պակաս ժամանակ առաջ: Իրավապահ մարմինների նյութերում ներկայացվել են օբյեկտի արժեքի տարբեր գնահատականներ՝ շուրջ 8 միլիարդ դրամ, իսկ դատախազության ավելի ուշ հաղորդագրության մեջ՝ 4 միլիարդ 646 միլիոն 400 հազար դրամ: Երկու գնահատականն էլ գերազանցում էին վաճառքի գինը:

Մասնավորեցումից հետո պայմանները փոխվեցին հոգուտ գնորդի: 2011 թվականին փոքր ՀԷԿ-ների առավելագույն հզորության շեմը 10 ՄՎտ-ից բարձրացվեց մինչև 30 ՄՎտ, և 26,4 ՄՎտ հզորությամբ կայանը ներառվեց արտոնյալ սակագնային խմբում: «ԷկոԼուր»-ի նախագահ Ինգա Չարաֆյանը այդ ներառումն արհեստական էր համարում և պնդում, որ շեմը բարձրացվել է՝ հաշվի առնելով «Ձորագետ Հիդրո»-ի շահերը:

Այնուհետև փոխվեց սակագների հաշվարկման մեթոդաբանությունը: Դատախազության վարկածի համաձայն՝ 2012–2016 թվականներին ընկերությունը սպառողներից լրացուցիչ ստացել է 3 միլիարդ 750 միլիոն 837 հազար 591 դրամ: Դատախազության տվյալներով՝ 2011–2018 թվականներին ընկերության ընդհանուր հասույթը գերազանցել է 29 միլիոն դոլարը:

Ընկերության սեփականատերերի թվում պետական ռեզիստորում նշված էին «ՎՈՐ Գրուպ»-ը, օֆշորային «Էմ Զի Դի Սի Ինկ ԲՎԿ»-ն, Արմեն Պետրոսյանը և Լեոնիդ Արևշատյանը: Պետրոսյանին էր պատկանում նաև Jazzve ցանցի 5 տոկոսը, իսկ Արևշատյանին հրապարակումներում անվանում էին Մինասյանի բիզնեսների կառավարիչ:

Մեղադրանքի վարկածի համաձայն՝ նրանց անունների հետևում թաքցված էր Մինասյանին պատկանող «Ձորագետ Հիդրո»-ի 30 տոկոս բաժնեմասը: 19 տոկոսը ձևակերպված էր Պետրոսյանի, իսկ 11 տոկոսը՝ Արևշատյանի անունով: 2011–2016 թվականներին այդ

բաժնեմասին վերագրվող շահաբաժինները, ըստ մեղադրանքի, կազմել են 1 միլիարդ 113 միլիոն 698 հազար 628 դրամ:

«ՁՈՐԱԳԵՏ ՀԻՂՐՈ» ՍՊԸ					
Մասնակիցներ					
Անուն ազգանուն / Անվանում	Մուտք գործելու ամսաթիվ	Դուրս գալու ամսաթիվ	Հասցե	Բաժնեմասեր	Բաժնեմասի արժեքը ՀՀ Դրամով
«ԷՆԵՐԳՈ ԻՆՎԵՍՏ ՀՈՒԴԻՆԳ» ՓԲԸ	2016-10-19		ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ԵՐԵՎԱՆ, ԿԵՆՏՐՈՆ, Վ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ Փ., 26/1, 303 սենյակ, 0010	100 %	50000
«ԷՄՏԻՆԻՍԻ» ԽՆԿԱԸՎԱ ԱՌԵՎՏԸ.	2010-10-27	2011-10-14	ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՏՈՐՏՈՒԱ ՌԵՈՒԴ ԹԱՈՒՆ	25500 %	25500
«ՎՈԴ ԳՐՈՒԴ» ՍՊԸ	2010-10-27	2011-10-14	ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՏՈՐՏՈՒԱ ՌԵՈՒԴ ԹԱՈՒՆ	24500 %	24500
Արմին Պետրոսյան	2011-12-07	2016-10-19	ՀԱՅԱՍՏԱՆ, Երևան, Այգեստան 9 փող., 412, 13րև., 0070	19 %	9500
Լևոնիկ Արևշատյան	2011-12-07	2016-10-19	ՀԱՅԱՍՏԱՆ, Երևան, Հալաբյան փող., 352, 56րև., 0038	11 %	5500
Ռալֆ Ներսիսյան ՍՊԸ		2017-10-05	ՀԱՅԱՍՏԱՆ, Երևան, Վ.Սարգսյան, 10, 105, 0010	70 %	35000

Քննությունը որպես ձևական գործարք էր նկարագրում նաև 2011 թվականի նոյեմբերին Արևշատյանի 70 տոկոս բաժնեմասի վաճառքը իտալական Renco S.p.A.-ի հետ կապվող Real Energo ընկերությանը: Ենթադրյալ սխեմայում հիշատակվում էին 2 միլիոն դոլարը, Մինասյանի, Նրա կնոջ՝ Անուշի և մոր՝ Արմինե Հասարթյանի հաշիվները, ինչպես նաև հետագա փոխանցումները Գերմանիա և Իտալիա: Առանձին դրվագ վերաբերում էր Մարինա Մանուկյանի աջակցությամբ 333 միլիոն 861 հազար 167 դրամի ենթադրյալ լվացմանը:

2016 թվականին «Ձորագետ Հիդրո»-ի բաժնետոմսերի 100 տոկոսն անցավ «Էներգո Ինվեստ Հոլդինգ»-ին: Սեփականության հետագա շղթան՝ «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպության» և «Տաշիր Կապիտալ»-ի միջոցով, ակտիվը կապում է Սամվել Կարապետյանի ընտանիքի կառույցների հետ:

Քրեական վարույթը նախաձեռնվել է 2019 թվականի մայիսի 6-ին: 2023 թվականի օգոստոսին Մինասյանի նկատմամբ փողերի լվացման հոդվածով հարուցվել է հանրային քրեական հետապնդում, իսկ նոյեմբերին առանձնացված գործն ուղարկվել է դատարան: Փոխկապակցված դրվագով Սեյրան Օհանյանի նկատմամբ քրեական հետապնդումը նույն տարում դադարեցվել է:

Ընդդատության վերաբերյալ վեճից հետո Վճռաբեկ դատարանը 2024 թվականի ապրիլին որոշել է, որ գործը պետք է քննի Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանը: 2024 թվականի նոյեմբերի 29-ին դատարանը թույլատրել է հեռակա դատաքննություն անցկացնել:

Աղբյուրներ՝ [Transparency International](#) · [Ազատություն — մեղադրանք](#) · [Ազատություն — մասնավորեցում](#) · [FIP](#) · [DataLex](#)

Որոտանի կասկադը. 180 միլիոն դոլար և Մինասյանի ստվերը

Եթե «ՁորաՅԷԿ»-ի պատմության մեջ Մինասյանի ենթադրյալ դերը դարձել է քրեական մեղադրանքի մաս, ապա ներկայացված նյութերում Որոտանի կասկադի վաճառքի հետ նրա կապը ուրվագծվում է լրատվամիջոցների հրապարակումների և հրապարակային հայտարարությունների միջոցով:

Հայաստանի Էլեկտրաէներգիայի շուրջ 16 տոկոսն արտադրող կասկադը 2011-2012 թվականներին շարունակում էր մնալ շահութաբեր պետական ակտիվ: «ՁորաՅԷԿ»-ի նման այն ևս որոշ ժամանակ գտնվել էր Պաշտպանության նախարարության կառավարման ներքո: Գերատեսչությունը համապատասխան լիազորությունները ստացել էր 2003 թվականին՝ Սերժ Սարգսյանի պաշտոնավարման օրոք: 2010 թվականին կառավարումը փոխանցվել էր Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարին:

Կասկադը ներառված չէր գործող մասնավորեցման ծրագրում: Գործարքը ձևակերպվել էր որպես գույքային համալիրի վաճառք՝ Նախապես՝ 2013 թվականի նոյեմբերին, դրան փոխանցելով չորս ջրամբար՝ Սպանդարյանի, Անգեղակոթի, Տոլորսի և Շամբի: 2014 թվականի հունվարի 29-ին հայտարարվեց գույքը 180 միլիոն դոլարով վաճառելու մասին:

Գնորդը՝ ContourGlobal Hydro Cascade-ը, Հայաստանում գրանցվել էր 2013 թվականի հուլիսին՝ 100 հազար դրամ կանոնադրական կապիտալով: Նախնական հիմնադրին՝ լուքսեմբուրգյան ContourGlobal Terra Holdings-ին, հոկտեմբերին փոխարինել էր Ղեկավարում գրանցված C-G Solutions Global Holding Company-ն: Transparency International-ը նշել էր, որ վաճառքից ստացված գումարը փոխանցվել էր հենց Որոտանի համալիրի, այլ ոչ թե կառավարության հաշվին:

Մինասյանի անունը հայտնվեց գործարքի հետևում կանգնած անձանց մասին հրապարակումներում: Factor-ը, վկայակոչելով մամուլի հաղորդումները, գործարքը կապում էր Մինասյանի հետ, իսկ ContourGlobal Hydro Cascade-ի գլխավոր տնօրեն Արա Յովսեփյանին անվանում էր նրա ընկերը: Ավելի վաղ Յովսեփյանը ղեկավարել էր «Հազարամյակի մարտահրավեր հիմնադրամ — Հայաստան» և «Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցք» կառույցները:

Լուսանկարում՝ Արա Յովսեփյանը

Ավելի կոշտ վարկած էր առաջ քաշում Վահագն Խաչատուրյանը: Մամուլում մեջբերված հայտարարության մեջ նա պնդում էր, որ գնորդն ԱՄՆ-ի օֆշորային գոտում էր գրանցված, իսկ Հայաստանում՝ Մինասյանի գրասենյակում: Նրա խոսքով՝ արտաքին միջոցներ չէին ներգրավվել, գույքը գրավադրվել էր հայկական բանկերում, և երկու տարվա ընթացքում վճարվել էր 180 միլիոն դոլարը: Խաչատուրյանն այդ գործարքը խարդախություն էր անվանել:

2024 թվականին հայտնի դարձավ, որ 2022 թվականի վերջին ամերիկյան KKR ներդրումային ընկերությունը ձեռք էր բերել ContourGlobal Hydro Cascade-ի բաժնետոմսերի 100 տոկոսը: Դա ընկերության սեփականատիրոջ փոփոխությունն էր, այլ ոչ թե պետության կողմից կասկադի կրկնակի վաճառք:

Աղբյուրներ՝ [Transparency International](#) · [CivilNet](#) · [Pastinfo](#) · [Factor](#) · [Yerkir](#) · [Armlur](#)

2ՊՄԿ. բաժնեմասեր, օֆշորներ և կոմբինատի սեփական միջոցները

Ի տարբերություն Որոտանի կասկադի՝ Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատում Մինասյանի ենթադրյալ մասնակցությունը դարձել է քրեական մեղադրանքի առարկա: Այստեղ առանցքային հարցն այն է, թե ինչպես և ում միջոցներով էին ձեռք բերվում խոշորագույն արդյունաբերական ակտիվի բաժնեմասերը:

Մասնավորեցումից հետո գերմանական «Քրոնիմետ»-ը ստացել էր 2ՊՄԿ-ի 60 տոկոսը, երևանյան «Մաքուր Երկաթ»-ը՝ 15 տոկոսը, իսկ «Արմենիան Սոլիբդենիում Փրոդաքշն»-ը և «Չանգեզուր Մայնինգ»-ը՝ 12,5-ական տոկոս: Զննությունը «Չանգեզուր Մայնինգ»-ը և դրա ձեռք բերած բաժնեմասը կապում է Մինասյանի հետ: Լրատվամիջոցների հրապարակումներում նկարագրվում էր նաև մեկ այլ ուղղություն. «Արմենիան Սոլիբդենիում Փրոդաքշն»-ի, իսկ հետագայում՝ «Էյ Էմ Փի Զոլդինգ»-ի բաժնեմասը փոխանցվել էր «Սթար Դասթ»-ին, որի բաժնետերերից մեկը նախկինում որպես կառավարիչ աշխատել էր Jazzve-ում և «Դիստրիմեքս»-ում:

2018 թվականի հուլիսին կիպրական Walnort Finance Limited-ը 2 միլիոն 9 հազար 988 դոլարով ձեռք էր բերել 2ՊՄԿ-ի 12,5 տոկոսին տիրապետող Moon Metals ընկերությունը: Դատախազության վարկածի համաձայն՝ բաժնետոմսերի այդ փաթեթը նախկինում փաստացի պատկանել էր Մինասյանին, իսկ այնուհետև անցել Կարեն Վանեցյանի վերահսկողության տակ:

Նույն ամսին Walnort-ը 13 միլիոն դոլարով գնել էր Դուբայում գրանցված Metstream DMCC-ի կեսը: Դրա բաժնետերերի թվում նշված էր «ԶորաՅԷԿ»-ի պատմությունից արդեն հայտնի Լեոնիդ Արևշատյանը, որին իրավապահներն անվանում էին Մինասյանի կազմակերպությունների փաստացի կառավարիչ: 2016 թվականի հոկտեմբերից Metstream-ի կառավարիչն ու օրինական ներկայացուցիչը Մորից Ջոնաթան Ջիերոնսիմուս Ջիլն էր՝ 2ՊՄԿ-ի տնօրենների խորհրդի երկարամյա անդամը:

GOVERNMENT OF DUBAI

DMCC

Shareholder(s):

Name	Address	Date of subscription	No. of Shares	% of ownership
Leonid Arevshatyan	Apt. 56, 35 Halabyan Street, 0038, Yerevan, Armenia	22-Jan-2017	25.00	50.00
AREG GROUP DMCC	Unit No: 30-01-255, Jewellery & Gemplex 3, Plot No: DMCC-PH2-J&GPlex5, Jewellery & Gemplex, Dubai, United Arab Emirates	1-Jun-2017	25.00	50.00

Director/Manager/Secretary (s)

Name	Address	Date of appointment	Position	Powers
Moritz Jonathan Hieronymus Hill	House no 21,, Pecanwood Close,, , Hartbeespoort,, South Africa	18-Oct-2016	Manager	Singly
Moritz Jonathan Hieronymus Hill	House no 21,, Pecanwood Close,, , Hartbeespoort,, South Africa	18-Oct-2016	Legal Representative	Singly
Daniel Drotleff	21 Pecanwood Close, Pecanwood Golf & Country Estate, , Hartbeespoort, South Africa	25-Dec-2016	Director	Singly

Գնումները ֆինանսավորվել էին փոխառու միջոցներով: Walnort-ի 2018 թվականի հաշվետվության մեջ նշված է Բրիտանական Վիրջինյան կղզիներում գրանցված Sokar Trade Corp-ից և պանամական Image Consolidated S.A.-ից ստացված շուրջ 18 միլիոն դոլարի վարկերի մասին: Վերջինս մինչև 2018 թվականի հունիսը Walnort-ի միակ բաժնետերն էր: 2021 թվականին պարտատերերի նկատմամբ պարտավորությունները փոխանցվել էին Zanzi Development S.A.-ին: Բաց տվյալների հիման վրա այս երեք կառույցների վերջնական շահառուներին պարզել չի հաջողվել:

Ո՞վ է վճարել բաժնեմասերի ձեռքբերման համար

2025 թվականի մարտի 9-ի՝ գործի վերաբերյալ հաղորդագրության մեջ դատախազությունը նկարագրել է ՉՊՄԿ-ի 25 տոկոսի նկատմամբ վերահսկողության ենթադրյալ հաստատումը: Մեղադրանքի վարկածի համաձայն՝ այդ փաթեթի կեսը՝ 12,5 տոկոսը, ձեռք էր բերվել 50 հազար դրամով, իսկ հետագայում վաճառվել 30 միլիարդ դրամով:

Մեղադրանքը նաև պնդում էր, որ գործարքի համար ներգրավված 46 միլիոն դոլարի բանկային վարկը հետագայում մարվել է հենց ՉՊՄԿ-ի միջոցներով: Այսպիսով, քննության վարկածի համաձայն՝ բաժնեմասի ձեռքբերման համար, ի վերջո, վճարել էր հենց կոմբինատը:

Հաղորդագրության հրապարակման պահին գործով որպես մեղադրյալ ներգրավված էր 11 անձ: Նրանցից չորսը, այդ թվում՝ Մինասյանը, հետախուզման մեջ էին, իսկ երկուսը՝ կալանքի տակ:

Աղբյուրներ՝ [CivilNet](#) · [Ազատություն](#) · [Transparency International](#) · [Վճռաբեկ դատարան — դատական փաստաթուղթ](#) · [Արմենայրես](#) · [1lurer — հաղորդագրություն գործի վերաբերյալ](#)

Սcom. ո՞վ էր կանգնած «օտարերկրյա ներդրողի» հետևում

Սcom-ի պատմության մեջ Մինասյանի հետ կապն ի սկզբանե մատնանշվում էր հրապարակային հայտարարությունների միջոցով, իսկ սեփականության կառուցվածքը բաց էր թողնում վերջնական սեփականատերերի մասին հարցը: 2020 թվականին վարչապետի մամուլի քարտուղար Մանե Գևորգյանը հայտարարեց, որ կառավարությունը տվյալներ ունի նրա բաժնեմասի՝ «կոռուպցիոն ծագում» ունենալու մասին և Մինասյանին համարում է խաչատրյանների բաժնետոմսերի մի մասի փաստացի սեփականատերը: Ներկայացված ռեգիստրներում և հաշվետվություններում ինքը՝ Մինասյանը, որպես պաշտոնական բաժնետեր նշված չէր:

Ինչպես հետաքննությունը ցույց էր տալիս, թե ինչպես է փոխվել սեփականատերերի կազմը: 2009–2010 թվականներին Սcom-ի բաժնետեր էր Գագիկ Խաչատրյանի միական կողմի զարմիկ Արմեն Նազարյանը: 2011 թվականից Հայկ և Ալեքսանդր Եսայան եղբայրներին պատկանում էր 5-ական տոկոս, իսկ Խաչատրյանի մյուս զարմիկին՝ Արամ Սուրենի Խաչատրյանին՝ 41 տոկոս: Խոշորագույն բաժնեմասը՝ 49 տոկոսը, պատկանում էր կիպրական IU Telecommunicate Ltd-ին, որն ամբողջությամբ պատկանում էր Բրիտանական Վիրջինյան կղզիներում գրանցված Darison Management Ltd-ին:

Ինչպես այն հարցին, թե ով է կանգնած կիպրական ընկերության հետևում, Սcom-ի առևտրային տնօրեն Արամ Բարսեղյանը պատասխանել էր՝ «Օտարերկրյա ներդրող»: Նա հրաժարվել էր նշել երկիրն ու անունը՝ պատճառաբանելով, որ նման լիազորություն չունի:

Հետագայում Մինասյանի թաքնված մասնակցության մասին վարկածը հայտնվեց դատախազության նյութերում: Մեղադրանքի վարկածի համաձայն՝ նրան փաստացի պատկանող Սcom-ի 29 տոկոս բաժնեմասը ձեռք բերելու համար հատկացվել էր 5,7 միլիոն դոլար:

Աղբյուրներ՝ [Պետական ռեգիստր](#) · [Սcom — 2023 թվականի հաշվետվություն](#) · [Ինչպես Արմենայրես — մեղադրանքի շարադրանքը](#)

«Երևան Մոլ». ո՞վ էր կանգնած 30 տոկոսի հետևում

Սcom-ի հետ կապվող գործարար շրջանակը հայտնվում է նաև «Երևան Մոլ»-ի պատմության մեջ: Առևտրի կենտրոնը կառավարող ընկերություն էր նշվում Galaxy Group of Companies-ը: Մամուլը համալիրը կապում էր Գագիկ Խաչատրյանի և Մինասյանի հետ, իսկ դատախազությունը նկարագրել է վերջինիս ենթադրյալ բաժնեմասը:

Մեղադրանքի վարկածի համաձայն՝ Մինասյանին փաստացի պատկանում էր առևտրի կենտրոնի սեփականատեր «Շինտավեր» ընկերության 30 տոկոսը: Զննության պնդմամբ՝ բաժնեմասը ձեռք բերելու համար հատկացվել էր 3 միլիարդ 124,8 միլիոն դրամ: 2019 թվականին այն 3,2 միլիարդ դրամ արժողությամբ պայմանագրով ձևակերպվել էր «Երևան Մոլ»-ի գլխավոր տնօրեն Վազրիկ Սեկոյանի անունով: Դատախազությունն այս գործարքը ձևական է համարում. նրա վարկածի համաձայն՝ թղթի վրա սեփականատիրոջ փոփոխությունը նպատակ ուներ թաքցնելու նախկին շահառուին:

Աղբյուրներ՝ [CivilNet](#) · [1lurer](#)

«Սպայկա». գրեթե կեսը՝ օֆշորային ցուցանակի հետևում

Գյուղմթերք արտահանող «Սպայկա» ընկերության պատմության մեջ ենթադրյալ թաքնված սեփականությունը նաև Մինասյանի հայտարարագրերի արժանահավատության հարց դարձավ:

Լրատվամիջոցները նրան 2012 թվականից անվանում էին ընկերության փաստացի համասեփականատեր: Այդ հրապարակումների համաձայն՝ Սյունիքի նախկին մարզպետ Սուրիկ Խաչատրյանը նրան էր փոխանցել շուրջ 10 միլիարդ դրամ, որով օֆշորային կառույցների միջոցով ձեռք էր բերվել բիզնեսի մոտ կեսը: Մամուլը «Սպայկա»-ում մասնակցությունից

Մինասյանի տարեկան եկամուտը գնահատում էր 3–4 միլիոն դոլար և հաղորդում, որ իշխանափոխությունից հետո բաժնեմասը վաճառվել էր մոտ 5 միլիոն դոլարով:

Հետագայում քննությունը ներկայացրեց բաժնեմասի ձեռքբերման համար օգտագործված միջոցների ենթադրյալ աղբյուրը: Մեղադրանքի վարկածի համաձայն՝ ՉՊՄԿ-ն Սուրիկ Խաչատրյանի հետ կապվող Lerex ընկերության համար վճարել էր 18 միլիարդ դրամ, մինչդեռ քննության գնահատմամբ դրա արժեքը կազմել էր շուրջ 150 միլիոն դրամ՝ գործարքի գնից 120 անգամ պակաս: Քննության պնդմամբ՝ գումարը փոխանցվել էր Գագիկ Խաչատրյանի հետ կապվող ընկերության միջոցով, ապա՝ Մինասյանի օֆշորային կառույցին: Այդ միջոցներից 15 միլիոն դոլարն ուղղվել էր «Սպայկա»-ի 48 տոկոս բաժնեմասի ձեռքբերմանը:

Ավելի վաղ առաջադրված մեղադրանքում նշվում էր 49 տոկոս բաժնեմասի մասին: Քննության վարկածի համաձայն՝ 2012–2018 թվականներին Մինասյանը Ռոզա Ստեփանյանի աջակցությամբ շոտլանդական Waltex Express LP-ի միջոցով փաստացի տիրապետել էր այդ բաժնեմասին, սակայն այն չէր ներկայացրել 2017–2018 թվականների հայտարարագրերում:

Ստեփանյանն աշխատում էր որպես իրավաբան «ԷյԷմ» ընկերությունում, որը հրապարակումները կապում էին Մինասյանի եղբոր՝ Գրիգորի հետ: Նրան մեղադրանք էր առաջադրվել հայտարարագրման ենթակա տվյալները թաքցնելուն օժանդակելու երկու դրվագով՝ նախկին Զրեական օրենսգրքի 38-րդ հոդվածով և 314.3-րդ հոդվածի 2-րդ մասով:

Դրվագը ներառվել էր 2018 թվականին Պետական եկամուտների կոմիտեի նախաձեռնած վարույթում: 2020 թվականի մարտին Մինասյանին մեղադրանքներ էին առաջադրվել ապօրինի հարստացման, հայտարարագրում տեղեկություններ թաքցնելու և փողերի լվացման համար: Սակայն այդ վարույթի շրջանակում առաջադրված ոչ բոլոր մեղադրանքներն էին վերաբերում «Սպայկա»-ին:

Պաշտպանական կողմը հերքում էր մեղադրանքները:

Աղբյուրներ՝ [Newsline](#) · [Արմինֆո](#) · [Ազատություն](#) · [Heta — մեդադրանքը](#) · [Yerkir](#) · [Թերթ.ամ — պաշտպանական կողմի դիրքորոշումը](#) · [Heta — պաշտպանական կողմի դիրքորոշումը](#)

«Ռոսնեֆտ Արմենիա». բաժնեմաս՝ իշխանությանը հասանելիության դիմաց

Նավթային բիզնեսի պատմության մեջ կրկին հայտնվում է Լեոնիդ Արևշատյանը, որն արդեն հիշատակվել էր «ՁորաՅԷԿ»-ի և ՉՊՄԿ-ի պատմություններում: Զննությունը նրան և «Ռոսնեֆտ Արմենիա»-ն ղեկավարող Արթուր Ալավերդյանին կապում է վարչական աջակցության դիմաց ընկերությունում Մինասյանի կողմից ենթադրյալ բաժնեմաս ստանալու հետ:

«Ռոսնեֆտ Արմենիա»-ն գրանցվել է 2013 թվականի դեկտեմբերի 12-ին: Դատախազության վարկածի համաձայն՝ Մինասյանն օգտագործել է պաշտոնական կապերը՝ ռուսական նավթային ընկերության՝ հայկական շուկա մուտք գործելու շուրջ բանակցություններում և աջակցության դիմաց, ներառյալ գերիշխող դիրքի ապահովումը, անվճար ստացել է առնվազն 5 միլիոն դոլար արժողությամբ շուրջ 22 տոկոսի անուղղակի բաժնեմաս: Մեդադրանքի շարադրանքում հիշատակվում էր նաև նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Վիգեն Սարգսյանը:

Մասնակցության շղթան անցնում էր շոտլանդական Oil Techno LP-ի միջոցով: Զննությունն այդ ընկերության 66 տոկոսը վերագրում էր Մինասյանին, իսկ 34 տոկոսը՝ Ալավերդյանին: Այս կառույցին էր պատկանում յուրօրինակության Rosneft Techno S.A.-ի 33 տոկոսը, որն էլ հայկական ընկերության սեփականատերն էր:

Էլեկտրոնային Ռեգիստր
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Քաղկեդոն, civilnet.eeregister
Ելք համակարգից

Մկիզբ Նոր հայտ Հայտի կարգավիճակ Որոշում Ուղեցույց Անձնական տիրույթ

ARM ENG RUB

ՌՈՄՆԵՖՏ- ԱՐՄԵՆԻԱ ՓԲԸ

Տպելու տարբերակ XML տարբերակ

Առ 2013-12-19 Առ 2014-01-13 Առ 2014-09-26 Առ 2016-02-25

Կարգավիճակ Լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:

Գրանցման համար	269.120.793977	Գրանման ամսաթիվ	2013-12-19	ՁԿԴ	48813999
Հիմնադրման ամսաթիվ	2013-12-19	ՀՎՀՀ	02258424	Կանոնադրական կապիտալը ՀՀ Դրամով	2,000,000

Գործադիր մարմնի ղեկավարներ

Անուն ազգանուն	Պաշտոնը	Գրանման ամսաթիվ	Փոփոխության ամսաթիվ
Արթուր Ալավերդյան	Տնօրեն	2013-12-19	-

Rosneft Techno-ի վերաբերյալ քաղվածքում նշված են Ալավերդյանն ու Արևշատյանը, սակայն փաստաթուղթը չի հաստատում նրանց՝ բաժնետոմսերի սեփականատեր լինելը. նրանք ներկայացված են որպես բարձրաստիճան ղեկավարներ, միևնույն վերջնական շահառուները բացահայտված չեն:

Rosneft Techno S.A.
B182809
^ Information

Trade name(s) or trading name(s)
Rosneft Techno S.A.

Registered office
16, Allée Marconi
L - 2120 Luxembourg

Legal form
Société anonyme

Persons registered pursuant to Article 1, section 7 (a) (ii) of the amended law of 12 November 2004 on anti-money-laundering and countering the financing of terrorism (AML-CFT)

As no beneficial owners could be identified under the rules provided for in Article 1, section 7 (a) (i) of the amended AML-CFT law of 12 November 2004, the entity's senior managing official(s) have been registered pursuant to Article 1, section 7 (a) (ii) of that same law.

✓ CASIMIRO, Didier

✓ CONROY, Avril Mary Anne

✓ BLOKHIN, Ivan

✓ ALAVERDYAN, Artur

✓ AREVSHATYAN, Leonid

2016 թվականի մարտի 11-ին հայաստանյան գործընկերներին բաշխվել էր 4,455 միլիոն դոլարի շահաբաժին: Մեղադրանքի վարկածի համաձայն՝ Մինասյանին բաժին էր հասել 2,894 միլիոն դոլար, իսկ Ալավերդյանին՝ 1,561 միլիոն դոլար: 2017 թվականի դեկտեմբերի 27-ի պայմանագրով և 2018 թվականի փետրվարի 2-ի համաձայնագրով Ալավերդյանը 5 միլիոն դոլարով ձեռք էր բերել Oil Techno-ի 66 տոկոսը և դարձել ընկերության միակ սեփականատերը:

2019 թվականի դեկտեմբերի 27-ին նա ընկերության 100 տոկոսը վաճառել էր 7,224 միլիոն դոլարով: Գումարը փոխանցվել էր 2020 թվականի հունվարի 31-ին: Միջոցների հետագա շարժումից քննությունն առանձնացրել էր ենթադրաբար ձևական փոխառության պայմանագրով Oil Techno ՓԲԸ-ին կատարված 1 միլիոն դոլարի փոխանցումը: Այս դրվագում ներգրավված գույքի ընդհանուր չափը մեղադրանքը գնահատել էր 7,224 միլիոն դոլար:

Ալավերդյանի նկատմամբ քրեական հետապնդումը հարուցվել էր 2024 թվականի օգոստոսի 6-ին, իսկ 2025 թվականի հունիսի 5-ին նրա գործն ուղարկվել էր դատարան: Մինասյանին վերաբերող նյութերն առանձնացվել էին առանձին վարույթում:

Աղբյուրներ՝ [CivilNet](#) · [1in.am](#) · [1lurer](#) · [Hetq — քրեական գործը](#)

Երևանից մինչև Ֆլորենցիա. ծանոթ դեմքեր՝ ընդունարանի մոտ

Հյուրանոցային բիզնեսում կրկին հանդիպում են արդեն ծանոթ անուններ՝ Արմեն Պետրոսյան, Արթուր Զանիբեկյան և իտալական Renco: Սակայն Միևնայանի հետ կապերի բնույթն այստեղ տարբեր է՝ կոնկրետ բաժնեմասի վերաբերյալ քննության վարկածից մինչև սեփականատերերի և կառավարիչների կազմերում առկա հատման կետեր:

Երևանի DoubleTree by Hilton-ը պատկանում է «Վելոֆիրմա» ՍՊԸ-ին: Զննության վարկածի համաձայն՝ համալիրում ներդրվել էր շուրջ 11 միլիարդ դրամ, որից հետո Միևնայանը ստացել էր 46,3 տոկոս բաժնեմաս: Սեփականության վերաբերյալ ներկայացված տվյալներում այդ փաթեթը ձևակերպված է «Թաշտուն Մեթալգ»-ի, իսկ մնացած 53,7 տոկոսը՝ «Նուովո Վելոդրոմո»-ի անունով: Նախկինում բաժնեմասի սեփականատեր էր նաև ընկերության տնօրեն Տիգրան Եգոյանը, որին հրապարակումներում դասում էին Միևնայանի շրջապատին:

Մամուլը Միևնայանի անվան հետ կապում էր նաև Opera Suite-ը, որը բացվել էր 2015 թվականին՝ Սերժ Սարգսյանի ներկայությամբ: Պաշտոնական հաղորդագրության համաձայն՝ հյուրանոցը կառավարում էր Renco-ն, որն աշխատում էր նաև DoubleTree by Hilton-ի հետ: Opera Suite-ի սեփականատերը «Օֆիս Կլա» ընկերությունն է: Դրա տնօրենների թվում նշված էր Արմեն Պետրոսյանը, իսկ բաժնետերերի թվում՝ Տիգրան Եգոյանը: Ներկայացված սեփականության կառուցվածքում 50 տոկոսը պատկանում էր Վիրջինյան կղզիներում գրանցված Sonatech Technologies Group-ին, իսկ 25-ական տոկոսը՝ Արթուր Զանիբեկյանին և Ռուսաստանի քաղաքացի Ալեքսեյ Միտյանին: Այս հատման կետերը վկայում են ընդհանուր գործարար շրջանակի մասին, սակայն ինքնին չեն հաստատում Միևնայանի բաժնեմասը:

Նույն կապը՝ Եգոյանն ու Renco-ն, ի հայտ է գալիս նաև Ֆլորենցիայում: Renco-ի վերականգնված Palazzo Castri 1874 հյուրանոցը բացվել էր 2015 թվականին: Հրապարակումներում որպես դրա սեփականատերեր նշվում էին Տիգրան Եգոյանը և Renco Valore S.p.A.-ն: Հյուրանոցի՝ Միևնայանին ենթադրաբար պատկանելը քննությունը կապում էր նրա համակարգչում հայտնաբերված փաստաթղթերի և դրամական միջոցների շարժի վերաբերյալ տվյալների հետ:

Աղբյուրներ՝ [CivilNet](#) · [Hetq](#) · [1lurer](#)

Jazzve-ն ու ծխախոտը. բաց բաժնեմաս և ոչ հրապարակային ազդեցություն

Եթե հյուրանոցային պատմություններում Միևնայանի դերը հարկ է վերականգնել քննության նյութերի և գործարար կապերի միջոցով, ապա Jazzve-ում նրա մասնակցությունն ուղղակիորեն ձևակերպված էր: Էլեկտրոնային ռեգիստրի համաձայն՝ 2003–2011 թվականներին նա

ընկերության միակ մասնակիցն էր: Նրա դուրս գալուց մի քանի օր անց ամբողջ բաժնեմասն անցել էր Վիրջինյան կոզիներում գրանցված Jazzve Holding-ին:

2018 թվականի սեպտեմբերին սեփականատերերը կրկին փոխվել էին: Ներկայացված տվյալներով՝ 85 տոկոսը պատկանում էր Արթուր Զանիբեկյանին, 10 տոկոսը՝ Գարիկ Մարտիրոսյանին, իսկ 5 տոկոսը՝ Արմեն Պետրոսյանին: Այսպիսով, արդեն նկարագրված հյուրանոցային նախագծերի մասնակիցներից երկուսը հայտնվում են նաև սրճարանների ցանցի սեփականության կառուցվածքում:

Այլ բնույթ ունի ծխախոտի հետ կապված պատմությունը: WikiLeaks-ի հրապարակած դիվանագիտական հաղորդագրություններում Մինասյանին կապում էին 2009 թվականից Philip Morris-ի արտադրանքի տարածման հետ: Մինչև 2008 թվականը Հայաստանում պաշտոնական մատակարարը Խաչատուր Սուքիասյանի SIL Group-ի կազմում գործող Pares Armenia-ն էր: Նախագահական ընտրություններում Սուքիասյանը սատարել էր Լևոն Տեր-Պետրոսյանին: Մարտյան իրադարձություններից հետո նա թաքնվել էր և հետախուզում էր հայտարարվել, իսկ նրա ընկերություններում սկսվել էին ստուգումներ և աշխատակիցների ձերբակալություններ:

Դիվանագիտական հաղորդագրությունների հեղինակները պնդում էին, որ իշխանությունները մաքսային ծառայությունն օգտագործել էին Pares Armenia-ի նկատմամբ վերահսկողությունը Սուքիասյանից Մինասյանին փոխանցելու համար: Սա դիվանագիտական նամակագրության մեջ ներկայացված գնահատական է, ոչ թե ընկերության սեփականության իրավունքը հաստատող փաստաթուղթ: Հետագայում Philip Morris-ի արտադրանքի տարածումն անցել էր Vidis Distribution-ին, որը ղեկավարում էր Գալուստ Սահակյանի որդին՝ Արման Սահակյանը:

Աղբյուրներ՝ [ANI Armenian Research Center](#) · [Petutyun](#)

Տարբեր ակտիվներ՝ կրկնվող շրջանակ

Տարբեր ընկերությունների հետևում նշմարվում է մասնակիցների կայուն շրջանակ: Տիգրան Եգոյանի անունը հանդիպում է հյուրանոցային նախագծերում, Արմեն Պետրոսյանինը՝ Էներգետիկայի, հյուրանոցային բիզնեսի և Jazzve-ի պատմություններում, իսկ Լեոնիդ Արևշատյանինը՝ Էներգետիկ, նավթային և ՉՊՄԿ-ի հետ կապվող կառույցներում: Այս հատման կետերը ցույց են տալիս, որ ակտիվների պատմությունները միմյանցից մեկուսացված չեն:

Անձնական կապերից մի քանիսը հաստատել է ինքը՝ Մինասյանը: 2018 թվականին նա հրապարակայնորեն Արթուր Զանիբեկյանին անվանել էր իր ընկերը և շնորհակալություն հայտնել Վատիկանում Գրիգոր Նարեկացու արձանի ստեղծումը համատեղ ֆինանսավորելու համար: Վերևում ներկայացված՝ Jazzve-ի, հյուրանոցների և մեդիառեսուրսների պատմություններում նրանց անունները նույնպես հիշատակվում են կողք կողքի, թեև յուրաքանչյուր դեպքում մասնակցության բնույթը տարբեր է:

Լուսանկարում՝ Արթուր Չանիբեկյանը

Համատեղ նախագծերը, բաժնեմասերի փոխանցումներն ու կրկնվող կառավարիչները հիմք են տալիս խոսելու գործարար կապերի ցանցի մասին: Սակայն գլխավոր հարցն այն է, թե որտեղ էին այդ մարդիկ գործում ինքնուրույն, իսկ որտեղ, ինչպես պնդում է քննությունը, ներկայացնում էին Մինասյանի շահերը: Հենց այս տարբերակման վրա է հիմնվում օտար անունների հետևում «գորշ կարդինալի» բիզնեսի մասին վարկածի ստուգումը:

Աղբյուրներ՝ [Aravot — Մինասյանի հայտարարությունը Չանիբեկյանի մասին](#) · [CivilNet](#) · [FIP](#) · [1lurer](#)

Ակտիվները՝ կալանքի տակ

2020 թվականի գարնանը հետաքննությունն անդրադարձավ այն ակտիվները տնօրինելու հնարավորությանը, որոնք քննությունը կապում էր Մինասյանի հետ: Ապրիլի 28-ին արգելվեցին Opera Suite-ի սեփականատեր «Օֆիս Կլաս»-ի և Jazzve ցանցի հետ կապված գործարքներն ու շահաբաժինների վճարումը: Մայիսին կալանք դրվեց «Ձորագետ Հիդրո»-ի և «Սպայկա»-ի բաժնեմասերի, իսկ հունիսի 1-ին՝ «Օֆիս Կլաս»-ի, «Վելոֆիրմա»-ի, «Պանկրմենիան Մեդիա Գրուպ»-ի և «Արմենիա TV»-ի ակտիվների վրա: Սահմանափակումները վերաբերում էին նաև News.am-ի օտարմանը: Ապահովման միջոցների վերաբերյալ նյութերում հիշատակվում էր նաև «Զառյակ մեդիա»-ն:

Այսպիսով, թաքնված սեփականության մասին վարկածը գործնական հետևանքներ ունեցավ ընկերությունների և դրանց գրանցված սեփականատերերի համար:

Համակարգիչը՝ որպես կապերի քարտեզ

Քննության աղբյուրներից մեկը դարձավ այն համակարգիչը, որից Մինասյանն օգտվել էր 2009–2014 թվականներին: Հրապարակված նյութերում հիշատակվում է շուրջ ինը հազար ֆայլ՝ նամակագրություն, բանկային փոխանցումների վերաբերյալ տվյալներ, պայմանագրեր և

հարկային փաստաթղթեր: Զննության վարկածի համաձայն՝ դրանք հնարավորություն էին տալիս վերականգնելու Մինասյանի, պաշտոնյաների, ենթադրյալ վստահված անձանց, ընկերությունների և վերևում արդեն դիտարկված մեղիառեսությունների միջև կապերը:

Միաժամանակ անհրաժեշտ է տարանջատել ժամանակային սահմանները. ավելի ուշ հրապարակված նյութերում նույնպես հիշատակվող «Քառյակ մեղիա»-ն ստեղծվել է միայն 2019 թվականին: Այն չի կարելի ինքնաբերաբար կապել 2009–2014 թվականներին համակարգչում առկա նյութերի հետ:

2024 թվականի օգոստոս–սեպտեմբեր ամիսներին հաղորդվում էր 13 մեղադրյալի մասին: Գործով անցնող անձանց թվում հիշատակվում էին ակտիվների պատմություններից արդեն հայտնի Վազրիկ Սեկոյանը, Տիգրան Եգոյանն ու Արթուր Ալավերդյանը, ինչպես նաև «Ռադիոկոնտրոլ»-ի ներկայացուցիչ Միեր Վարդանյանը: Լեոնիդ Արևշատյանի և Արմեն Պետրոսյանի նկատմամբ հետախուզում էր հայտարարվել:

Աղբյուր՝ [CivilNet](#)

76 դրվագ. մեղադրանքի ծավալը

Ենթադրյալ թաքնված բաժնեմասերի և դրամական միջոցների շարժի վերաբերյալ նյութերն ամփոփվեցին նոր մեղադրանքում: 2024 թվականի օգոստոսի 6-ին դատախազությունը Մինասյանի նկատմամբ հանրային քրեական հետապնդում հարուցեց 76 դրվագով, որոնք որակվել էին Զրեական օրենսգրքի 13 հոդվածներով:

Գլխավոր դատախազի խորհրդական Լուսինե Մարտիրոսյանի տվյալներով՝ 31 դրվագ վերաբերում էր պաշտոնատար անձի կողմից ձեռնարկատիրական գործունեությանն ապօրինի մասնակցություն, 17-ը՝ փողերի լվացմանը, իսկ 13-ը՝ հայտարարագրերում կեղծ տեղեկություններ ներկայացնելուն կամ տվյալներ թաքցնելուն: Մնացած դրվագները ներառում էին հանցավոր կազմակերպություն ստեղծելն ու ղեկավարելը, ազդեցության առևտուրը, կաշառակերությունը, հարկային հանցագործություններին և խարդախությանը օժանդակելը, ինչպես նաև ենթադրյալ այլ խախտումներ:

Գլխավոր դատախազության մասնագիտացված վարչության պետ Սամվել Հակոբյանը պնդում էր, որ կազմակերպությունը ձևավորվել է Մինասյանի՝ Նախագահի աշխատակազմում աշխատելու տարիներին և շարունակել է գործել նրա դիվանագիտական ծառայության ընթացքում: Պետությանը պատճառված ենթադրյալ վնասը դատախազությունը գնահատում էր շուրջ 350 միլիոն դոլար:

Ենթադրյալ ֆինանսական սխեմայի օղակներից մեկը քննությունն անվանում էր Stork Investment Holding-ը, որը Հայաստանում գրանցվել էր 2011 թվականի ապրիլի 25-ին՝ օֆշորային ընկերության միջոցով: Մեղադրանքի վարկածի համաձայն՝ հայկական և արտասահմանյան կառույցների հաշիվներով հարյուրավոր միլիոններ էին շրջանառվել: Այսպիսով,

դատախազությունն առանձին գործարքները ներկայացնում էր որպես պաշտոնական կապերի օգտագործման, թաքնված սեփականության և եկամուտների օրինականացման ընդհանուր համակարգի մասեր:

Նոր մեղադրանքն առաջադրելուց հետո Մինասյանի նկատմամբ կրկին հետախուզում հայտարարվեց: Դատախազությունը հաղորդում էր Ինտերպոլին դիմելու մտադրության մասին: Նշված պատժատեսակներից առավել խիստը հանցավոր կազմակերպություն ստեղծելու և ղեկավարելու համար նախատեսված մինչև 15 տարվա ազատազրկումն է:

Աղբյուրներ՝ [Armenia Today](#) · [Ազատություն](#) · [1lurer](#) · [Արմենայրես](#)

Ի՞նչ են պատասխանում Մինասյանն ու Նրա պաշտպանները

Մինասյանը չի ընդունում մեղադրանքները և հետապնդումը քաղաքական է համարում: Նրա փաստաբանները վիճահարույց փոխանցումները բացատրում էին նախկինում հայտարարագրված միջոցներով, հայտարարագրելու և առկա անհամապատասխանությունները՝ հաշվապահական սխալներով, վիճարկում էին «Սպայկա»-ի հետ կապը և մատնանշում դատավարական խախտումներ: Այս պարզաբանումները վերաբերում էին կոնկրետ դրվագների և չէին պատասխանում հետազայում առաջադրված մեղադրանքների ամբողջ ծավալին:

Պաշտպանական կողմը նաև հօգուտ Մինասյանի դատավարական որոշումների էր հասնում: 2020 թվականին Մինասյանին կալանավորելու մասին որոշումները երկու անգամ վերացվեցին: 2022 թվականի հուլիսին Ինտերպոլը Նրա դիմումի հիման վրա դադարեցրեց միջազգային հետախուզումը: Դա չէր նշանակում Հայաստանում քրեական վարույթների դադարեցում, սակայն ցույց էր տալիս, որ մեղադրանքի գործողությունները վիճարկվում էին ոչ միայն հրապարակային դաշտում, այլև սահմանված իրավական կարգով:

Հետապնդման քաղաքական բնույթի մասին վարկածին է վերաբերում նաև Մինասյանի՝ Արթուր Վանեցյանի միջոցով ենթադրաբար առաջարկված պայմանավորվածության վերաբերյալ վերևում ներկայացված հայտարարությունը:

Մինչև 2025 թվականը մեղադրանքները զգալիորեն մանրամասնվել էին, սակայն ներկայացված ժամանակագրությունը հենց Մինասյանի վերաբերյալ դատական հստակ վերջնարդյունք չի տալիս: Մյուս մեղադրյալների գործերը դատարան ուղարկելը, նյութերն առանձին վարույթներում առանձնացնելը և հեռակա դատաքննության վերաբերյալ որոշումները չեն փոխարինում գործի եռության վերաբերյալ պատասխանին՝ մեղադրանքներից որո՞նք են ապացուցվել, որո՞նք՝ մերժվել, և որո՞նք քննությունն է դեռ շարունակվում: **Առաջադրված պահանջների ծավալը տեսանելի է, սակայն հավաքված նյութերում Մինասյանի նկատմամբ դրանց դատական ստուգման վերջնական արդյունքն արձանագրված չէ:**

Աղբյուրներ՝ [Heta — պաշտպանական կոդմի դիրքորոշումը](#) · [Heta — կայանքի բողոքարկումը](#) · [Ազատություն — Մինասյանի հայտարարությունները](#) · [Ազատություն — արձագանքը հայտարարություններին](#)

Կոռուպցիոն սխեմաներից անդին. Միքայել Մինասյանի քաղաքական դերը

Միքայել Մինասյանի կենսագրության կոռուպցիոն բաղադրիչը, բիզնեսի, պետական կառույցների և մեդիառեսուրսների հետ նրա կապերն, անկասկած, առանձին հետաքննության են արժանի: Ակտիվների մասնավորեցման, միջոցների օրինականացման և պետությանը պատճառված ենթադրյալ վնասի հետ կապված քրեական գործերը հնարավորություն են տալիս վերականգնելու իշխանության ու բիզնեսի միջև հարաբերությունների այն համակարգը, որում ձևավորվել էր Մինասյանի ազդեցությունը:

Սակայն նրա կենսագրությունը բացառապես ֆինանսական սխեմաների և մեդիառեսուրսների նկատմամբ վերահսկողության հանգեցնելը կնշանակեր էապես նեղացնել բուն երևույթի ընդգրկումը: Միքայել Մինասյանի դեպքում սկզբունքային նշանակություն ունի մեկ այլ հարց. ի՞նչ քաղաքական դեր է նա խաղացել, և ի՞նչ ազդեցություն է նրա գործունեությունն ունեցել այն գործընթացների վրա, որոնք Հայաստանը հասցրին 2018 թվականի իրադարձություններին և պայմանավորեցին երկրի զարգացումն իշխանափոխությունից հետո:

Հենց այստեղից է սկսվում Մինասյանի կենսագրության այն մասը, առանց որի անհնար է ամբողջական դոսյե կազմել մի մարդու մասին, որին տարբեր աղբյուրներ երկար տարիներ բնութագրել են որպես Հայաստանի քաղաքական-մեդիա դաշտի առանցքային դերակատարներից մեկը: Խոսքը միայն նրան պատկանող կամ նրա հետ փոխկապակցված լրատվամիջոցների մասին չէ: Խոսքը ազդեցության ենթակառուցվածքի ձևավորման մասին է՝ մեդիա, լրագրողներ, փորձագիտական հարթակներ, քաղաքական կապեր և հանրային օրակարգի վրա ներգործելու ուղիներ:

Հատուկ նշանակություն է ստանում 2018 թվականին անմիջապես նախորդած ժամանակահատվածը: Մինասյանն այդ ժամանակ միաժամանակ իշխանական համակարգի ներսում էր՝ սկզբում որպես բարձրաստիճան պաշտոնյա, ապա՝ դեսպան, և տիրապետում էր տեղեկատվական միջավայրի վրա ազդելու ռեսուրսների: Իշխանափոխությունից հետո նրա ազդեցությունն արդեն այլ ձևով դրսևորվեց. 2020 թվականին նա սկսեց Նիկոլ Փաշինյանի և նրա թիմի դեմ ուղղված «Ստի վերջը» տեսաուղերձների շարքը:

Հետևաբար Մինասյանին բացառապես որպես նախկին վերնախավի ներկայացուցիչ ուսումնասիրելը նշանակում է պատմության կարևորագույն մասը դուրս թողնել: Նույնքան կարևոր է հետևել նրա նախկին քաղաքական և մեդիա ռեսուրսների, 2018 թվականի

իրադարձությունների, նոր իշխանության հետագա վարքագծի և հեղափոխությունից հետո նրա սեփական քաղաքական գործունեության միջև կապերին:

Չնայած հարստացման տարաբնույթ սխեմաների մասին վկայող տվյալների մեծ ծավալին և հարուցված քրեական գործերին՝ «ՁորաՅԷԿ»-ի ու Որոտանի կասկադի մասնավորեցումից մինչև պետությանը ենթադրաբար 350 միլիոն դոլարի վնաս պատճառած մեղադրանքի 76 դրվագները, մեղիադաշտում Միքայել Մինասյանի անվան շուրջ չկա նույնիսկ այն աղմուկի մի մասը, որը տարիներ շարունակ ուղեկցում է Ռոբերտ Զոչարյանի՝ չապացուցված «4 միլիարդի» պատմությանը: Այդ անհամաչափությունը բացատրվում է ոչ թե մեղադրանքների ծանրությամբ, այլ անցյալում, իսկ հնարավոր է՝ նաև ներկայում Միքայել Մինասյանի և Նիկոլ Փաշինյանի փոխհարաբերությունների բնույթով: Փաշինյանի գլխավորած ներկայիս իշխանությունը ժամանակին ինքն է շահել Միքայել Մինասյանի ֆինանսական սխեմաներից, և այս հանգամանքը կառուցվածքային առումով բացատրում է, թե ինչու Փաշինյանի վերահսկողության տակ գտնվող մեղիադաշտում «գորշ կարդինալի» անվան շուրջ չկա այնպիսի աղմուկ, ինչպիսին տարիներ շարունակ ուղեկցում է Զոչարյանի՝ չապացուցված «4 միլիարդի» պատմությանը: Մինասյանի իսկ հրապարակային խոստովանության համաձայն՝ նա երկար տարիներ ֆինանսավորել է Փաշինյանին պատկանող «Հայկական ժամանակ» օրաթերթը: Նրա խոսքով՝ գնել է պարբերականի չվաճառված տպաքանակները, որպեսզի իբր դադարեցվեն իր ընտանիքի մասին զրպարտչական հրապարակումները, և դա արել է «տարիներ շարունակ»: Սակայն ողջախոհությունը հուշում է, որ Սերժ Սարգսյանի իշխանության տարիներին ամենազոր «Միշիկի»՝ այդպես են անվանում Միքայել Մինասյանին, հասցեին անպատիժ զրպարտչական հրապարակումները ֆանտաստիկայի ոլորտից են:

Հենց այդ պատճառով, մեր կարծիքով, Միքայել Մինասյանի կյանքի և գործունեության մասին հետաքննության մեջ քաղաքական բաղադրիչը պետք է կենտրոնական տեղ զբաղեցնի: Նրա կերպարի մասշտաբը հասկանալու համար բավարար չէ պարզել, թե ինչպես են ձևավորվել նրա ակտիվներն ու մեղիառեցությունները: Անհրաժեշտ է պարզել, թե այդ ռեսուրսներն ինչպես են վերածվել քաղաքական ազդեցության, ինչ գործընթացների վրա են ներգործել և ինչ դեր է Մինասյանն անձամբ ունեցել Հայաստանի քաղաքական համակարգի վերափոխման մեջ՝ մինչև 2018 թվականը, իշխանափոխության ընթացքում և դրանից հետո:

Փորձենք պարզել այս ամենը:

Վերելք դեպի քաղաքական Օլիմպոս. Մինասյանը և Նրա ազդեցության առաջին վկայությունները

Սկսենք Միքայել Մինասյանի՝ դեպի քաղաքական Օլիմպոս վերելքից: 2000-ականների կեսերին նա արդեն դադարել էր բացառապես խոշոր բիզնեսի ներկայացուցիչ լինելուց և մտել էր Սերժ

Սարգսյանի մերձավոր շրջապատ: Այս առումով հատկապես ուշագրավ է WikiLeaks-ի հրապարակած՝ ամերիկյան դիվանագիտական նամակագրության փաստաթուղթը:

2007 թվականի նոյեմբերին Երևանում ԱՄՆ գործերի ժամանակավոր հավատարմատարը հանդիպել էր այն ժամանակվա վարչապետ Սերժ Սարգսյանի երկու մերձավոր խորհրդականների հետ: Նրանցից մեկը Միքայել «Միշա» Մինասյանն էր՝ վարչապետի ավագ խորհրդականը, որը փաստացի կատարում էր նրա աշխատակազմի ղեկավարի գործառնությունները և միաժամանակ նրա փեսան էր: Դիվանագիտական հեռագրում Մինասյանը ներկայացվում է որպես անձ, որն անմիջականորեն ներգրավված էր տվյալ ժամանակաշրջանի իշխանության համար ամենագլխավոր հարցերի քննարկմանը՝ Թուրքիայի հետ հարաբերություններ, ներքաղաքական իրավիճակ, սպասվող նախագահական ընտրություններ և ընդդիմության նկատմամբ իշխանությունների վերաբերմունք:

Հատուկ ուշադրության է արժանի թուրքական ուղղությունը: Ամերիկացի դիվանագետի հետ զրույցում Մինասյանը հաստատել էր, որ Սերժ Սարգսյանն արդեն այդ ժամանակ լրջորեն հետաքրքրված էր Թուրքիայի հետ հարաբերությունների կարգավորման գործընթացի մեկնարկով՝ դեռևս նախագահի ընտրվելուց առաջ: Ընդ որում՝ Մինասյանը պարզապես չէր փոխանցում վարչապետի դիրքորոշումը. նա քննարկում էր թուրքական կողմի հետ շփումների հնարավոր մեխանիզմը և ընդգծում, որ Թուրքիայի ներկայացուցիչը պետք է իրական լիազորություն ունենա իր երկրի ղեկավարությունից: Ավելին՝ նա հայտարարել էր, որ հայկական կողմը կարող էր ընդունել նման բանակցողի, եթե ամերիկյան կողմը երաշխավորեր նրա լիազորությունները:

Այս դրվագը կարևոր է հասկանալու համար, թե տվյալ ժամանակահատվածում որքան լայն էին Մինասյանի լիազորություններն ու հասանելիությունը որոշումների ընդունման շրջանակներին: Մեր առջև պաշտոնյաների հետ կապեր պահպանող գործարար չէ և ոչ էլ պարզապես ազդեցիկ պետական գործչի ազգական: Մինասյանն անմիջականորեն գտնվում է որոշումների ընդունման շրջանակում՝ ամերիկյան դիվանագիտության ներկայացուցչի հետ մասնակցելով Հայաստանի ապագա նախագահի արտաքին քաղաքական քայլերի քննարկմանը:

Նույն հեռագրի մեկ այլ հատված՝ «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայության նկատմամբ Մինասյանի վերաբերմունքը, պակաս խոսուն չէ: Ամերիկացի դիվանագետն արձանագրել էր, որ Սարգսյանի ավագ խորհրդականը ռադիոկայանի հայերեն հաղորդումները համարում էր միակողմանի և կառավարության նկատմամբ թշնամական ու դրանք ընկալում էր որպես ընդդիմությանը սատարող հարթակ: Մինասյանը խոստացել էր զրուցել նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Արմեն Գևորգյանի հետ՝ ռադիոկայանի նկատմամբ ճնշումը թուլացնելու նպատակով:

Այսպիսով, արդեն 2007 թվականին Մինասյանը հայտնվում էր միանգամից մի քանի քաղաքական ուղղությունների հատման կետում՝ **իշխանություն, զանգվածային լրատվության միջոցներ և արտաքին դիվանագիտություն**: Ընդ որում՝ խոսքը կողմնակի դիտորդի մասին չէ.

ամերիկյան դիվանագիտական նամակագրությունը նրան ուղղակիորեն ներկայացնում է որպես Սարգսյանի մերձավոր խորհրդականներից մեկը, որի հետ ամերիկյան կողմը քննարկում էր արտաքին և ներքին քաղաքականության հարցեր:

Այստեղ ի հայտ է գալիս ևս մեկ կարևոր մանրամասն՝ Մինսկայանի քաղաքական կենսագրության հետագա վերականգնման համար: Արդեն այդ հանդիպման առանցքային թեմաներից մեկը Հայաստանի և Թուրքիայի հարաբերություններն էին: Այսինքն՝ այն թեման, որը հետագայում դառնալու էր Սարգսյանի նախագահության ամենանշանակալի արտաքին քաղաքական նախագծերից մեկը, Մինսկայանի մասնակցությամբ քննարկվում էր դեռևս 2008 թվականի **նախագահական ընտրություններից առաջ:**

Լուսանկարում՝ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման մասին Ցյուրիխյան արձանագրությունների ստորագրման արարողությունը

2008 թվականին՝ նախագահ ընտրվելուց անմիջապես հետո, Սերժ Սարգսյանն իսկապես սկսեց Թուրքիայի հետ հարաբերությունների կարգավորման ակտիվ գործընթաց, որը ստացավ «ֆուտբոլային դիվանագիտություն» **անվանումը:** Հրապարակային առանցքային քայլը Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գյուլին 2008 թվականի սեպտեմբերի 6-ին Հայաստանի և

Թուրքիայի ազգային հավաքականների հանդիպումը դիտելու նպատակով Երևան հրավիրելն էր: Հետագայում Սարգսյանն ինքն ուղղակիորեն հայտարարել է, որ իր հիմնական նպատակը երկու երկրների հարաբերությունների կարգավորման գործընթացի մեկնարկն էր:

Լուսանկարում՝ Աբդուլլահ Գյուլի և Սերժ Սարգսյանի հանդիպումը

Գյուլի այցը Թուրքիայի նախագահի առաջին այցն էր Հայաստան: Սարգսյանն ու Գյուլը հանդիպեցին Երևանում և քննարկեցին երկկողմ հարաբերությունների կարգավորումը, իսկ Հայաստանի նախագահն անմիջական շփումներն անվանեց գործընթացի առաջընթացի անհրաժեշտ պայման: Հենց այս դրվագը դարձավ այն գործընթացի մեկնարկային կետը, որը միջազգային մամուլն ու քաղաքական վերլուծաբաններն անվանեցին «ֆուտբոլային դիվանագիտություն»:

Աղբյուր՝ [WikiLeaks](#)

«Հայկական ժամանակ»-ը՝ Միևնապանի փողերով. ինչպե՞ս էր կերտվում «անհաշտ ընդդիմադիրը»

Սկսենք ամենաակնհայտ թվացող հանգամանքից: Միքայել Միևնապանը պնդում էր, որ երկար տարիներ ֆինանսավորել է «Հայկական ժամանակ»-ը՝ գնելով թերթի չվաճառված տպաքանակը: Նրա վարկածով՝ դրա պատճառը թերթում իր ընտանիքի մասին հրապարակումներն էին, իսկ ստեղծված իրավիճակը նա անվանում էր իր կյանքի միակ դեպքը, երբ շանտաժի է ենթարկվել: Միևնապանն այս հայտարարությունը հրապարակայնորեն արել է 2020 թվականի հունիսին:

<https://news.am/hy/news/586727#1>

Սակայն այստեղ մի հարց է ծագում, որը ողջախոհության տեսանկյունից հնարավոր չէ շրջանցել:

Միևնապանի մատնանշած ժամանակահատվածում նա շարքային պաշտոնյա չէր և ոչ էլ ազդեցիկ լրագրողից պաշտպանվել փորձող գործարար: Նա գտնվում էր Սարգսյանի համակարգի բուն կենտրոնում. նրա ազգականն էր և պետական բարձր պաշտոններ էր զբաղեցնում: Ուժերի նման հարաբերակցության պայմաններում այն վարկածը, թե տարիներ շարունակ հրապարակումներ էին լույս տեսնում, որոնք իբր օգտագործվում էին երկրի ամենաազդեցիկ մարդկանցից մեկին շանտաժի ենթարկելու համար, շատ ավելի լուրջ բացատրություն է պահանջում, քան թերթի և Միևնապանի ընտանիքի միջև հակամարտության գոյության պարզ հիշատակումը:

Ողջախոհությունը հուշում է. ամենազոր «Միշիկի»՝ հենց այդպես են Միքայել Մինասյանին անվանում Հայաստանի քաղաքական և մեդիա դաշտում, հասցեին գրպարտչական բնույթի անպատիժ հրապարակումները Սերժ Սարգսյանի իշխանության տարիներին ավելի շուտ ֆանտաստիկա են հիշեցնում, քան անկախ թերթի և ազդեցիկ պաշտոնյայի դիմակայության սովորական պատմություն:

Առավել ևս, որ խոսքն այնպիսի համակարգի մասին է, որտեղ ուժային և իրավապահ կառույցները գտնվում էին գործող իշխանության վերահսկողության ներքո: Այսօր արդեն առկա են քրեական վարույթների փաստաթղթավորված կյուրեր, որոնք հնարավորություն են տալիս տեսնելու, թե որքան հեռու կարող էին տարածվել Սարգսյանի ընտանիքի ներկայացուցիչների ոչ պաշտոնական հնարավորությունները: 2026 թվականին դատախազությունը նախկին նախագահի եղբորը՝ Ալեքսանդր Սարգսյանին, մեղադրանք է առաջադրել պետական միջոցների առանձնապես խոշոր չափերի յուրացմանը դրդելու համար: Զննության վարկածի համաձայն՝ 2001–2018 թվականներին նա օգտագործել է իր ազդեցությունը, որպեսզի Ռազմական ոստիկանության ղեկավարներն իր համար աշխատող թիկնապահներին և վարորդներին ձևակերպեն որպես Ռազմական ոստիկանության աշխատակիցներ, թեև նրանք փաստացի այնտեղ ծառայություն չէին իրականացնում:

Սա ապացույց չէ, որ նման մեխանիզմ է կիրառվել հենց «Հայկական ժամանակ»-ի նկատմամբ: Սակայն այս դրվագը կարևոր է այն միջավայրը հասկանալու համար, որում գործում էին Մինասյանն ու Փաշինյանը: Պետական ապարատի վրա նախագահի ազդականների ազդեցությունն այսօր ներկայացված է ոչ միայն քաղաքական գնահատականներում, այլև քրեական գործի կյուրերում: Օրինակ՝ 2019 թվականին Ալեքսանդր Սարգսյանը, ընթացող հետաքննությունների և սառեցված ակտիվների ֆոնին, պետությանն էր փոխանցել նաև 18,5 միլիոն դոլար:

Ուստի հարցն այլ ընդգրկում է ստանում. եթե **Մինասյանն իսկապես տարիներ շարունակ վճարել է Փաշինյանի թերթի չվաճառված օրինակների համար, ապա իրականում ի՞նչն էր նա ֆինանսավորում՝ պարզապես տպագիր պարբերակա՞նը, իրեն ձեռնտու տպաքանակի տարածման սխեմայի պահպանո՞ւմը, թե՞ այն մարդու քաղաքական ռեսուրսի ձևավորումը, որն աստիճանաբար վերածվում էր իշխանության դեմ անհաշտ պայքարի խորհրդանիշի:**

Փաշինյանի հետագա քաղաքական ուղին այս հարցը հատկապես կարևոր է դարձնում:

Լուսանկարում՝ «Ելք» դաշինքի առաջնորդներ Արամ Սարգսյանը, Էդմոն Մարությանը և Նիկոլ Փաշինյանը

Փաշինյանը պարզապես չէր շարունակում լրագրողական գործունեությունը: Նա դարձավ Սարգսյանի իշխանության առավել նկատելի հակառակորդներից մեկը, ձևավորեց քաղաքական կառույց և, ի վերջո, մուտք գործեց խորհրդարան: 2017 թվականի ապրիլի 2-ի ընտրություններում «Ելք» դաշինքը ստացավ **ձայների 7,79 տոկոսը և ինը մանդատ:**

<https://armedia.am/arm/news/46863/kyhn-ampopec-yntrutyunneri-nakhnakan-ardyunqnery.html>

Լուսանկարում՝ Հայաստանի նախկին նախագահ Սերժ Սարգսյանը

Այստեղ անհրաժեշտ է հաշվի առնել ևս մեկ հանգամանք, առանց որի տվյալ ժամանակաշրջանի քաղաքական համակարգի պատկերը թերի կլինի: 2013 թվականի փետրվարին, պատասխանելով Շիրակի մարզում իր հնարավորությունների վերաբերյալ «ԳԱԼԱ»-ի լրագրողի հարցին, Սերժ Սարգսյանն արտաբերեց հետագայում հայտնի դարձած արտահայտությունը. **«Շանսը ո՞րն է՝ հարյուրից իննսո՞ւն խփեմ, ութսո՞ւն, յոթանասո՞ւն, թե՛ վաթսուն. էդ ա, ինչքան ուզես, էնքան խփենք»:**

<https://yerkir.am/hy/article/2013/02/09/55717>

Լուսանկարում՝ Հայաստանի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախկին նախագահ Տիգրան Մուկուչյանը

Տիգրան Մուկուչյանը՝ Սերժ Սարգսյանի համակարգի հավատարիմ ծառան, որը տարիներ շարունակ ղեկավարել է Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը, ուներ իշխանության համար անհրաժեշտ ընտրական արդյունքն ապահովելու բոլոր հնարավորությունները: Հետևաբար 2017 թվականին Փաշինյանի «Ելք» դաշինքի՝ 7,78 տոկոս արդյունքով և ինը մանդատով խորհրդարան անցնելը չի կարելի պատահականություն համարել: Իշխանության կողմից լիովին վերահսկվող ընտրական համակարգի պայմաններում դա Փաշինյանի քաղաքական նախագծին անհրաժեշտ արդյունք էր՝ բավարար խորհրդարանական ընդդիմության կարգավիճակ ստանալու և Սարգսյանի վարչակարգի դեմ «անհաշտ պայքարողի» կերպարի հետագա ձևավորման համար:

«Քաղաքացի դիտորդ» նախաձեռնությունը հաղորդել էր **արձանագրված 2131 խախտման մասին**, որոնցից այդ պահին ստուգվել էր 1243-ը: Դրանց թվում էին քվեարկության գաղտնիության խախտումները, ընտրողներին ապօրինի օգնություն ցուցաբերելը, մարդկանց կուտակումները, հանձնաժողովների աշխատանքի հետ կապված խնդիրները և ազատ կամարտահայտման նկատմամբ ճնշման հատկանիշները:

<https://transparency.am/en/news/view/1929>

Հատկապես կարևոր է, որ ընտրություններից հետո «Ելք»-ն ինքը հայտարարեց Հանրապետական կուսակցության նախընտրական շտաբների կողմից ընտրողների զանգվածային, կազմակերպված և կենտրոնացված կաշառքի մասին՝ պնդելով, որ ապացույցներ

ունի: Այդուհանդերձ, «Ելք»-ն ի վերջո որոշեց չբողոքարկել ընտրությունների արդյունքները:

Այսինքն՝ ստեղծվել էր պարադոքսալ իրավիճակ. ընտրությունների ընթացքում լուրջ խախտումների մասին հայտարարած դաշինքն ի վերջո նպատակահարմար էր համարել չվիճարկել դրանց արդյունքները:

<https://www.yerkir.am/hy/article/2017/05/15/139591>

Կապավորնե՞ր հին և նոր իշխանությունների միջև. Միքայել Մինասյանի երկար հետքը

Լուսանկարում՝ Հայկ Դեմոյանը, Արարատ Միրզոյանը և Վլադիմիր Վարդանյանը

Միքայել Մինասյանի քաղաքական ազդեցության պատմությունը չի սահմանափակվում Սերժ Սարգսյանի հետ նրա հարաբերություններով, մեդիառեսուրսներով և բիզնեսով: Ուշադիր դիտարկման դեպքում բացահայտվում է ևս մեկ շերտ՝ վաղեմի անձնական և մասնագիտական առնչություններ այն մարդկանց հետ, որոնք 2018 թվականից հետո հայտնվեցին Նիկոլ Փաշինյանի մերձավոր քաղաքական շրջապատում: Այդ կապերն առաջացել էին 2018 թվականի այսպես կոչված «թավշյա հեղափոխությունից» շատ առաջ և, հետևաբար, առանձին ուշադրության են արժանի. արդյո՞ք հենց դրանց միջոցով Մինասյանի և Փաշինյանի միջև հաղորդակցության ուղիները կարող էին պահպանվել նաև նրանց հրապարակային հակամարտության ժամանակաշրջանում:

Այս կապի առավել ուշագրավ դրվագներից մեկը Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտից 19 արժեքավոր գրքերի անհետացման պատմությունն է: **Գողությունը** տեղի էր ունեցել 2004 թվականին՝ վերանորոգման աշխատանքների ընթացքում, սակայն քրեական գործը հարուցվել էր միայն 2007 թվականին՝ Հայկ Դեմոյանին թանգարանի տնօրեն նշանակելուց հետո: Դեմոյանի խոսքով՝ հետաքննության շրջանակում հարցաքննվել էին երկու ասպիրանտ՝ **Արարատ Միրզոյանն ու Վլադիմիր Վարդանյանը**: Ընդ որում՝ Արարատ Միրզոյանը փորձել էր մեղքը բարդել աղջիկներից մեկի վրա՝ հայտարարելով, որ գողությունը կատարել է հենց նա: Հետագայում գործը կարճվել էր, իսկ գրքերն այդպես էլ չէին վերադարձվել: Դեմոյանը նաև պնդում էր, որ իր նախորդը՝ Լավրենտի Բարսեղյանը, ուղղակիորեն խոսել էր գրքերի անհետացմանը ասպիրանտների առնչության մասին:

<https://news.am/hy/video/850375#1>

Սակայն, Politik.am-ի հրապարակման համաձայն, այս պատմության հետ կապվող երրորդ ասպիրանտը Միքայել **Մինասյանն** էր:

Սերժ Սարգսյանի իշխանության տարիներին պաշտոն զբաղեցրած և անանուն մնալ ցանկացած բարձրաստիճան պաշտոնյան Politik.am-ի հետ զրույցում հայտարարել էր.

«Չեմ բացառում, որ գողություն կատարած անձանց քրեական հետապնդումից կարող էր պաշտպանել Միքայել Մինասյանը, որն այդ ժամանակ մտերիմ հարաբերություններ ուներ Սերժ Սարգսյանի հետ, իսկ հետագայում դարձավ նրա փեսան: Ավելին՝ խոսակցություններ եմ լսել, որ գողացված գրքերը կարող էին հայտնվել Վատիկանի գրադարանում: Այս պահին անհերքելի ապացույցներ չունեմ, սակայն համոզված եմ. եթե քրեական գործը վերաբացվի, և կրկին հարցաքննվեն Արարատ Միրզոյանը, Վլադիմիր Վարդանյանը և հատկապես Միքայել Մինասյանը, շատ բան կարող է պարզվել: Պետությունը կարող է նաև պաշտոնական ճանապարհով Վատիկանից ճշտել, թե արդյոք հիշատակված գրքերն այնտեղ են»:

<https://politik.am/am/miqayel-minasyany-kap-uni-grqeri-goxutyany-het>

Հետագայում Դեմոյանը հրապարակայնորեն հարց էր բարձրացնում՝ արդյո՞ք գործի կարճումը կապված չէր երկու անձանց՝ ԱԱԾ-ի կողմից հավաքագրվելու հետ: NEWS.am-ին տված հարցազրույցում նա դա ձևակերպել էր չափազանց հստակ. «**Իմ խնդիրն է հասկանալ՝ արդյոք գործը կարճվել է բացառապես այն պատճառով, որ երկու անձ հավաքագրվել է ԱԱԾ-ի կողմից**»: Այս հայտարարությունը չի հաստատում որևէ մեկի մեղավորությունը գրքերի անհետացման հարցում, սակայն արձանագրում է ինքնին բացատրություն պահանջող մի հանգամանք. երեք անձինք, որոնք հետագայում հայտնվեցին տարբեր քաղաքական ճամբարներում, 2000-ականների սկզբին առնչվել էին նույն հաստատությունում, իսկ արժեքավոր գրքերի անհետացման հետաքննությունն ավարտվել էր առանց որևէ արդյունքի:

Այս պատմության մյուս երկու մասնակիցների հետագա կենսագրությունները համընկնումն առավել ուշագրավ են դարձնում: **Արարատ Միրզոյանը** հետագայում դարձավ

«Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության առանցքային գործիչներից և Փաշինյանի մերձավոր քաղաքական շրջապատի **անդամներից մեկը**: Վլադիմիր Վարդանյանը 2018 թվականից հետո «Իմ քայլը» դաշինքից դարձավ Ազգային ժողովի պատգամավոր, իսկ այնուհետև ղեկավարեց պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովը: Հայկ Դեմոյանի պնդմամբ՝ Միրզոյանի և Վարդանյանի միջև կար նաև քվոր-սանիկական կապ:

Լուսանկարում՝ Արման Բաբաջանյանը

Այս շրջափուլի մեկ այլ ուղղություն կապվում է **Արման Բաբաջանյանի** հետ: 1990-ականների սկզբին նա սովորել է Վենետիկի Սուրբ Ղազար կղզում՝ այն նույն ժամանակահատվածում, երբ այնտեղ էր գտնվում Միքայել Մինասյանը: Հետագայում Բաբաջանյանը դարձել է 1in.am-ը կառավարող «Սկիզբ մեդիա կենտրոն» *ընկերության* սեփականատերը և նկատելի տեղ զբաղեցրել Հայաստանի քաղաքական ու մեդիա դաշտում:

<https://armenia.mom-gmr.org/hy/owners/companies/company/skizb-media-kenteon-llc-114681/>

Ուշագրավ է, որ 2019 թվականի հունվարին՝ արդեն հեղափոխությունից հետո, նա Վատիկանում Մինասյանի գործունեությունը **գնահատելիս հրապարակայնորեն վերջինիս** անվանել է Հայաստանի լավագույն ղեկավարներից մեկը: 2020 թվականին այն ժամանակվա արդարադատության նախարար Ռուստամ Բադալյանը, ընդհակառակը, հրապարակայնորեն խոսել է Բաբաջանյանի՝ Մինասյանի հետ ունեցած կապի մասին: Բաբաջանյանն ինքը հերքել է այդ մեղադրանքը:

<https://mamul.am/am/news/164925>

2018 թվականին Արման Բաբաջանյանը Էդմոն Մարուքյանի «Լուսավոր Հայաստան» կուսակցության ընտրական ցուցակում ընդգրկվել է երրորդ համարով՝ անմիջապես Մարուքյանից և Մանե Թանդիլյանից հետո: Դա հաստատվում է կուսակցության հրապարակված ցուցակով:

<https://a1plus.am/hy/article/196571>

Միաժամանակ «Լուսավոր Հայաստան»-ը «Ելք» դաշինքի բաղադրիչներից մեկն էր, որի կազմում 2017 թվականի խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցում էին Նիկոլ Փաշինյանի, Էդմոն Մարուքյանի և Արամ Սարգսյանի կուսակցությունները: Ընտրությունների վերաբերյալ պաշտոնական և տեղեկատու կյուրթերում Մարուքյանն ու Փաշինյանը նշվում են որպես դաշինքը կազմող ուժերի ղեկավարներ:

<https://armenpress.am/ru/article/879742>

2020 թվականի փետրվարին «Լուսավոր Հայաստան» կուսակցությունն ու դրա անդամ Դավիթ Խաժակյանը պատվի, արժանապատվության և գործարար համբավի պաշտպանության պահանջով դատական հայց ներկայացրին «Հայ ազգային կոնգրես» կուսակցության նախագահ Լևոն Չուրաբյանի դեմ: Պատճառը «Առաջին լրատվական»-ին տված հարցազրույցում նրա մեկնաբանությունն էր, ըստ որի՝ «Լուսավոր Հայաստան»-ը օլիգարխ Միքայել Մինասյանի նախագիծն է: Խաժակյանն այդ հայտարարությունն անվանեց զրպարտություն և վիրավորանք՝ Չուրաբյանից պահանջելով հերքել այն: Չուրաբյանը հայցին արձագանքեց հակիրճ՝ «Ձանը սաղ լինի»:

<https://www.aravot.am/2020/02/27/1096637/>

Այս պատմությանը յուրահատուկ երանգ է հաղորդում ևս մեկ դրվագ: 2020 թվականի սկզբին, երբ «Լուսավոր Հայաստան»-ը դատական վեճի մեջ էր Լևոն Չուրաբյանի հետ՝ կուսակցությունը Միքայել Մինասյանի նախագիծ անվանելու պատճառով, ինքը՝ Մինասյանը, բոլորովին այլ տոնով հրապարակայնորեն դիմում էր Էդմոն Մարուքյանին: Առիթը «Լուսավոր Հայաստան» խմբակցության հրաժարումն էր՝ միանալու «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության՝ Սահմանադրական դատարան դիմելու նախաձեռնությանը:

Իր ուղերձում Մինասյանը Մարուքյանին անվանում էր Նիկոլ Փաշինյանի «ստրուկ», «խամաճիկ», նրա իշխանության «խղճուկ կցորդ» և «քաղաքական տգրուկ»: Ընդ որում, դատելով այդ ժամանակաշրջանի հրապարակումներից, «Լուսավոր Հայաստան»-ը հրապարակայնորեն պատասխանում էր Մինասյանի մյուս հայտարարություններին, սակայն հենց այս կոշտ հարձակումը պատվի և արժանապատվության պաշտպանության հայցի առիթ չդարձավ: Մինչդեռ Չուրաբյանի՝ շատ ավելի մեղմ հայտարարության պատճառով կուսակցությունն ու Դավիթ Խաժակյանը դիմել էին դատարան: Արձագանքների այս տարբերությունն ինքնին առանձին ուշադրության է արժանի:

https://www.4rd.am/news/mishiki_owshagrav_namaky/2020-06-26-2602

Այսպիսով, մեր առջև մի քանի կենսագրական գծեր են, որոնք հատվում են մեկ անձի շուրջ: Մինասյան–Միրզոյան–Վարդանյան **ուղիները հատվում** են դեռևս Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի պատերի ներսում: Հետագայում Վարդանյանը հայտնվում է Փաշինյանի խորհրդարանական թիմում, իսկ Միրզոյանը դառնում է «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության առանցքային **ներկայացուցիչներից մեկը**: Մինասյանն ու Բաբաջանյանը հատման ավելի վաղ կետ ունեն Վենետիկում, որից հետո Բաբաջանյանը ձեռք է բերում սեփական մեդիառեսուրս և զբաղեցնում գործող իշխանության գծին մեծապես համընկնող քաղաքական դիրք:

Բաբաջանյանը հայտնվեց Էդմոն Մարուքյանի քաղաքական **նախագծում**՝ «Լուսավոր Հայաստան»-ում, որը Փաշինյանի կուսակցության հետ ներառված էր «Ելք» դաշինքում: Միաժամանակ 2020 թվականին Լևոն Չուրաբյանը հրապարակայնորեն «Լուսավոր Հայաստան»-ն անվանեց Միքայել Մինասյանի նախագիծ: Այլ կերպ ասած՝ Մինասյան–Բաբաջանյան–Մարուքյան–Փաշինյան գիծը նույնպես առկա է հրապարակայնորեն արձանագրված քաղաքական պատմության մեջ:

Առանձին ուշադրության է արժանի այս շղթայի մասնակիցների հետագա ուղին: 2018 թվականից հետո Միրզոյանն ու Վարդանյանը հայտնվեցին նոր իշխանության կառույցներում, Բաբաջանյանը պահպանեց նկատելի տեղը դրա քաղաքական-մեդիա դաշտում, իսկ Մարուքյանը, որը նախկինում Փաշինյանի հետ ընդգրկված էր նույն՝ «Ելք» դաշինքում, 2022 թվականին Փաշինյանի առաջարկությամբ նշանակվեց հատուկ հանձնարարություններով ղեկավար: Այս փաստերի ամբողջությունը հնարավորություն է տալիս հարց բարձրացնելու, թե ինչպիսի հարաբերություններ և հաղորդակցության ուղիներ էին կապում հին քաղաքական

ՀԱՎԱԿՈՌՈՒՊՏԻՈՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆ

համակարգի ներկայացուցիչներին այն մարդկանց հետ, որոնք 2018 թվականից հետո մտան Փաշինյանի շրջապատ:

Առանձին վերցրած՝ այս կապերից յուրաքանչյուրը կարելի է ներկայացնել որպես կենսագրական պատահական համընկնում: Սակայն երբ դրանք միավորվում են մեկ ժամանակագրական շղթայի մեջ, արդեն այլ **հարց է ծագում. չէի՞ն կարող արդյոք այս մարդիկ Մինասյանի և Փաշինյանի միջև վստահելի կապավորների դեր կատարել՝ պահպանելով հաղորդակցության ուղին Սերժ Սարգսյանի գլխավորած նախկին քաղաքական համակարգի ներկայացուցչի և Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորած գործող իշխանության միջև:**

Որտեղի՞ց Մինասյանին հասանելիություն գաղտնի տեղեկատվությանը

Այս պատմության մեջ կարևոր է ոչ թե առանձին հրապարակված փաստաթուղթը, այլ պետական և դիվանագիտական փակ շրջանառության մեջ գտնվող նյութերին Մինասյանի հասանելիության ծավալը: 2021 թվականի հունվարին նա հրապարակեց Արարատ Միրզոյանի՝ 2007 թվականին ձեռագիր ներկայացրած հայտարարությունը՝ ԱԱԾ-ի հետ համագործակցելու և պետական գաղտնիք պարունակող տեղեկությունների գաղտնիությունը պահպանելու պարտավորության մասին: Հետագայում Միրզոյանը հաստատեց փաստաթղթի իսկությունը և ԱԱԾ-ի հետ համագործակցության փաստը, թեև մերժեց Մինասյանի մեկնաբանությունը: ԱԱԾ-ն սկզբում նրա հրապարակած տեղեկություններն անվանել էր ակնհայտ կեղծ:

<https://news.am/ru/news/623848?>

Հաջորդ ուշագրավ դրվագը ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղար Ստանիսլավ Չասի՝ Հայաստանի Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Արմեն Գրիգորյանին ուղղված 2020 թվականի սեպտեմբերի 1-ի նամակի հրապարակումն էր՝ պատերազմից 26 օր առաջ: Անվտանգության խորհրդի գրասենյակը հաստատեց փաստաթղթի գոյությունը, սակայն հայտարարեց, որ Մինասյանը սխալ է ներկայացնում դրա բովանդակությունը: Գերատեսչության վարկածով՝ խոսքը ՀԱՊԿ-ի պլանային շտաբային զորավարությունների մասին էր, իսկ փաստաթուղթն ուներ ոչ թե «գաղտնի», այլ «ծառայողական օգտագործման համար» նշագրումը: Հրապարակումից հետո Գլխավոր դատախազությունը նյութերն ուղարկեց ստուգման:

<https://www.azatutyun.am/a/31021498.html>

Սակայն առավել հատկանշական է թվում 2021 թվականի հունիսին Մինասյանի հրապարակած փաստաթուղթը, որը նա ներկայացրել էր որպես 2020 թվականի դեկտեմբերի 7-ին Վլադիմիր Պուտինի և Անգելա Մերկելի զրույցից քաղվածքներ: Մինասյանի պնդմամբ՝ Ռուսաստանի նախագահը զրույցի բովանդակությունը փոխանցել էր գերմանիայի կանցլերի օգնական Մաթիաս Լյուբենբերգին, որից հետո համապատասխան տեղեկությունը հայտնվել էր գերմանացի դիվանագետի տրամադրության տակ: Հրապարակված հատվածում պնդվում էր, որ Պուտինը խոսել է պատերազմը կանգնեցնելու իր փորձերի, մարտական գործողությունները դադարեցնելու առաջարկների և, մասնավորապես, այն մասին, որ Փաշինյանի գլխավորած հայկական կողմն իբրև հրաժարվել է ընդունել հոկտեմբերի 10-ին պատերազմը դադարեցնելու հնարավորությունը: Մինասյանը թաքցրել էր տեքստի մի մասը՝ միաժամանակ նշելով, որ նման փաստաթղթեր եվրոպական ևս մի քանի մայրաքաղաքներից փոխանցվել էին Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարություն և վարչապետի աշխատակազմ, իսկ դրանց գոյությունն ու բովանդակությունը խիստ գաղտնի էին:

[Մինասյանի փաստաթղթի մասին Sputnik Armenia-ի հրապարակումը](#)

Հենց այս մանրամասն է պատմությունն այլ հարթություն տեղափոխում: Եթե հավատանք Մինասյանի խոսքին, ապա խոսքը ոչ թե նրա տրամադրության տակ պատահաբար հայտնված մեկ փաստաթղթի, այլ եվրոպական մայրաքաղաքներից Հայաստանի ԱԳՆ և վարչապետի աշխատակազմ փոխանցված նյութերի մի ամբողջ զանգվածի մասին էր: Ավելին՝ նա պնդում էր, որ այդ նյութերի մի մասը չի հրապարակում հենց դրանց գաղտնիության պատճառով: Միաժամանակ նրա հրապարակած փաստաթղթի առանձին դրույթներ անուղղակիորեն արտացոլվել էին Վլադիմիր Պուտինի հրապարակային հայտարարություններում: Ռուսաստանի նախագահն իսկապես խոսել էր 2020 թվականի հոկտեմբերին Փաշինյանի և Ալիևի հետ բանակցությունների, ինչպես նաև այդ ժամանակ քննարկված՝ մարտական գործողությունները դադարեցնելու տարբերակների մասին:

Այսպիսով, մեր առջև արդեն տեղեկատվության մի քանի տարբեր ուղիներ են՝ ԱԳՆ → Միրզոյան, Անվտանգության խորհուրդ → ՀԱՊԿ, ԱԳՆ և վարչապետի աշխատակազմ → եվրոպական դիվանագիտական մայրաքաղաքներ, ռուս-գերմանական դիվանագիտական ուղի → Մինասյանի տրամադրության տակ հայտնված փաստաթուղթ:

Ինքը՝ Մինասյանը, պնդում էր, որ պետական և ռազմական փաստաթղթերի շատ ավելի մեծ զանգված ունի, որի մի մասը գիտակցաբար չի հրապարակում հենց գաղտնի բնույթի պատճառով: Եթե այս պնդումը համապատասխանում է իրականությանը, ապա խոսքն արդեն ոչ թե առանձին արտահոսքերի, այլ փակ տեղեկատվության **փոխանցման կայուն ուղու գոյության մասին է:**

Այս դրվագների ամբողջությունը վկայում է, որ Նույնիսկ պետական պաշտոններից հեռանալուց հետո Մինասյանը շարունակում էր հասանելիություն ունենալ Փաշինյանի իշխանական համակարգի ներսում շրջանառվող փակ տեղեկատվությանը: Բարձրագույն պետական մարմինների գործունեության և միջազգային բանակցությունների հետ կապված նյութերի՝ նրա տրամադրության տակ պարբերաբար հայտնվելը հնարավորություն է տալիս խոսելու գործող իշխանական համակարգի ներսում աղբյուրների առկայության մասին:

Միքայել Մինասյանի կանխատեսումը. «Հաջորդ ընտրություններում «Իմ քայլը» խորհրդարանական մեծամասնություն կստանա»

Նիկոլ Փաշինյանի և Միքայել Մինասյանի հնարավոր կապերի համատեքստում հատկապես ուշագրավ է ռուս քաղաքագետ **Մոդեստ Կոլերովի վկայությունը**, որը հրապարակվել է «Հրապարակ» օրաթերթին տված հարցազրույցում: Կոլերովը հիշում է Մինասյանի հետ անձնական հանդիպումը, որը, նրա խոսքով, տեղի է ունեցել Փաշինյանի՝ իշխանության գալուց մի քանի տարի առաջ:

Կոլերովի ակոմամբ՝ զրույցը տեղի է ունեցել Երևանում՝ ռեստորանում, դեմ առ դեմ: Այդ ժամանակ «Իմ քայլը» Նոր էր անցել խորհրդարան՝ ստանալով ձայների շուրջ 8 տոկոսը: Այդուհանդերձ, Կոլերովի պատմածի համաձայն՝ Մինասյանն արդեն այդ ժամանակ հայտարարել էր, որ հաջորդ ընտրություններում այդ քաղաքական ուժը խորհրդարանական մեծամասնություն է ստանալու:

Լուսանկարում՝ Մոդեստ Կոլերովը

«Եվ ահա Միկան ինձ ասում է՝ այս կուսակցությունը հաջորդ ընտրություններում մեծամասնություն է ստանալու»,— Մինասյանի խոսքերն է փոխանցում Կոլերովը: Ճշտող հարցին՝ արդյոք դա իրեն անձամբ Միքայել Մինասյանին է ասել, քաղաքագետը դրական է պատասխանել. «Այո՛, Փաշինյանի՝ իշխանության գալուց մի քանի տարի առաջ»: Կոլերովի խոսքով՝ ինքը Մինասյանին հարցրել է, թե դա նրան ինչու է պետք: Ի պատասխան հնչել է. «Դե, այդպես»:

Հատկապես կարևոր է հետևյալ հանգամանքը. Կոլերովը պնդում է, որ Մինասյանն այս կանխատեսումն արել է այն ժամանակ, երբ «Իմ քայլը» նոր էր ստացել ձայների շուրջ 8 տոկոսը և դեռևս խորհրդարանական մեծամասնություն չուներ: Երբ Կոլերովը հարցրել է, թե նման արդյունք ունեցող կուսակցությունն ինչպես կարող է կառավարություն ձևավորել և մեծամասնություն ստանալ, Մինասյանը, ըստ նրա հիշողությունների, պատասխանել է. «Դե, դա տեղի կունենա հաջորդ ընտրություններում»:

Կոլերովի վկայությունը ստիպում է նորովի դիտարկել Միքայել Մինասյանի և Սերժ Սարգսյանի դերը 2018 թվականի իրադարձություններում և հաստատում է այն վարկածը, որ իշխանության փոխանցումը նախապես հաշվարկված սցենար էր, որում Փաշինյանը պետք է դառնար կառավարվող քաղաքական գործընթացի մաս:

<https://hraparak.am/am/post/71c69101e5fbb2c237affa449fc5748c>

Եզրակացություն. «գորշ կարդինալը» թաքնված փոխանցումների համակարգում

Միքայել Մինասյանի պատմությունը պարզապես Սերժ Սարգսյանի ժամանակաշրջանի ազդեցիկ պաշտոնյայի վերելքի և անկման ժամանակագրությունն է: Այն բիզնեսի, մեդիայի և պետական շահերի բարդ միահյուսում է, որտեղ պաշտոնական լիազորությունների և ստվերային ազդեցության միջև սահմանը տասնամյակներ շարունակ խամրել էր ընտանեկան ու կոռուպցիոն կապերի հետևանքով:

Նրան առաջադրված մեղադրանքի 76 դրվագների ծավալը՝ պետությանը ենթադրաբար 350 միլիոն դոլարի վնասով, վկայում է, որ Մինասյանը խոշոր կապիտալը պետական վերահսկողության լծակների հետ կապող համակարգի գլխավոր ճարտարապետներից մեկն էր: Սակայն ֆինանսական այս սխեմաների հետևում ավելի խոր քաղաքական իրականություն է նշմարվում: Մեդիա քննադատության զարմանալի ընտրողականությունը, ընդհանուր կադրային ակունքների և «հին» վերնախավի ու Նիկոլ Փաշինյանի շրջապատի միջև հաղորդակցության ուղիների առկայությունը ցույց են տալիս, որ Մինասյանի և ներկայիս իշխանության հակամարտությունը կարող է ընդամենը ցուցադրական պայքար լինել: Իրականում, մեր կարծիքով, Միքայել Մինասյանը Հայաստանում զբաղվում էր հակառուսական քաղաքական ուժի կառուցմամբ՝ Փաշինյան-Մարության զույգի առաջնորդությամբ և Սերժ Սարգսյան-Լևոն Տեր-Պետրոսյան հակաքոչարյանական դաշինքի շրջանակում: Այս ամենը տեղի էր ունենում Արևմուտքի՝ Վատիկանի և Լոնդոնի հովանավորությամբ և նպատակ ուներ ամրապնդելու Ռուսաստանի հետ երկխոսությունում Սերժ Սարգսյանի թույլ դիրքերը: Միաժամանակ Մինասյանը Ղարաբաղյան գործընթացում կատարում էր նաև մաքրության դիվանագիտության գործառույթ՝ Ղարաբաղի գեներալներին համոզելով ավելի զիջող լինել, և փորձում էր կարգավորել Երևանի ու Անկարայի հարաբերությունները: Իր նեղ շրջապատում նա ասում էր, որ Ցեղասպանության և Ղարաբաղի խնդիրները Հայաստանին հետ են քաշում, որ անհրաժեշտ է ազատվել այդ բեռից և ժողովրդի համախմբման համար նոր ու վառ խորհրդանիշ ստեղծել: Այդպիսի խորհրդանիշ պետք է դառնար 2018 թվականի կեղծ հեղափոխությունը: Սակայն, ինչպես հաճախ է պատահում, «հեղափոխությունը» գծտեցրեց իր «ծնողներին» ու «զավակներին», և Փաշինյանն ի վերջո դուրս եկավ վերահսկողությունից: Իսկ գուցեև դուրս չեկավ:

Ընդհանուր առմամբ, Մինասյանի և նրա շրջապատի նկատմամբ ընթացող դատական գործընթացները ստիպում են կասկածել դրանց օբյեկտիվությանը՝ առաջ բերելով երկու աշխատանքային վարկած:

1. **Խախտված պայմանավորվածության վարկածը:** Հնարավոր է՝ 2018 թվականի «թավշյա հեղափոխությունը» հիմնված էր իշխանության փոխանցման վերաբերյալ կուլիսային պայմանավորվածությունների վրա, որոնք հետագայում խախտվեցին: Այս տրամաբանությամբ Սերժ Սարգսյանի նկատմամբ իրական քրեական հետապնդման բացակայությունը ոչ թե ժողովրդավարության դրսևորում է, այլ Փաշինյանի՝ Նախկին Նախագահի հնարավոր բացահայտումներից պաշտպանվելու հարկադրված միջոց:
2. **«Վերահսկվող կեղծիքի» վարկածը:** Դատական ակտիվությունը կարող է ծխածածկույթ ծառայել՝ թաքցնելով հին վերնախավի և Նոր իշխանության կապերի իրական բնույթը: Այն փաստը, որ Ինտերպոլը դադարեցրել է Մինասյանի հետախուզումը, հաստատում է, որ Երևանի կողմից իրական քաղաքական կամքի առկայության դեպքում արդյունքներն այլ կլինեին:

Այս ամբողջ պատմությունը թույլ է տալիս ենթադրել, որ մենք ականատես ենք ոչ թե համակարգի մաքրմանը, այլ դրա վերահսկվող վերափոխմանը: Չի բացառվում, որ այսօր Հայաստանում ընթացող քաղաքական գործընթացներն իշխանության հակադարձ փոխանցման Նախերգանքն են: Այն կարող է տեղի ունենալ Նիկոլ Փաշինյանի գլխավոր պատմական առաքելության՝ Ռուսաստանին Հարավային Կովկասից վերջնականապես դուրս մղելու ավարտից հետո: Այս ռազմավարության գոհն արդեն դարձել են Արցախն ու Հայաստանի ինքնիշխանությունը, իսկ Ներկայիս «կոռուպցիայի դեմ պայքարը» ծառայում է ընդամենը որպես ակտիվների վերաբաշխման և վերնախավի Նոր դասավորության համար հող Նախապատրաստելու գործիք, որտեղ հին դերակատարները կարող են կրկին իրենց տեղը գտնել:

Ի վերջո, Միքայել Մինասյանի պատմությունն այն մարդու պատմությունն է, որը հասավ իշխանության գագաթին, սակայն այդպես էլ չգրադեցրեց այն՝ քաղաքական հիշողության մեջ մնալով «Միշիկ»: Նրա կերպարը շարունակում է հարմար ցուցիչ մնալ. եթե Ներկայիս դատական համակարգն այդպես էլ չկարողանա գործը հասցնել տրամաբանական ավարտին, դա կնշանակի, որ «գորշ կարդինալների» դեմ պայքարն ընդամենը ավելի լայնածավալ և հանրության աչքից թաքնված միստիֆիկացիայի մի մասն է:

